

W nowej roli

Miesięcznik
Rolniczy

ISSN 2300-4487
Nr 4 (96) kwiecień 2019

„Cross-compliance”

- zasada wzajemnej zgodności

str. 8-11

eWniosekPlus

- ARiMR przyjmuje dokumenty

str. 7

Serce do strusi

- gospodarstwo hodowlane z pasją

str. 13

Spis treści

Aktualności

Bezpłatna rehabilitacja

.....str. 5

Modernizacja gospodarstw

.....str. 5

Działania izby rolniczej

.....str. 6

Specjalista doradza

eWniosekPlus

.....str. 7

Temat numeru

”Cross-compliance”

.....str. 8-11

Dobre praktyki w rolnictwie

Plonowanie grochu

.....str. 12

Serce do strusi

.....str. 13

Ubezpieczajmy się u siebie

Wiosenna oferta TUW „TUW”

.....str. 14

Informacje z rynku „Zjazdowa”

Wielkiej Nocy czas...

.....str. 15

Smaki i pasje z regionu

KGW w Celigowie

.....str. 16

Izba Rolnicza Województwa Łódzkiego

ul. Północna 27/29 91-420 Łódź

tel. 42 632-70-21 fax 42 632-70-31,

www.izbarolnicza.lodz.pl

Izba Rolnicza
Województwa Łódzkiego

Biura Powiatowe	Przewodniczący/ Delegat	Adres biura	Telefon/@
Bełchatów	Janusz Frydrychowski Marcin Śmiałkowski	Urząd Gminy ul. Kościuszki 13 97-400 Bełchatów, pok. 9	511 124 504 bpbełchatow@izbarolnicza.lodz.pl
Brzeziny	Eugeniusz Supera Dorota Kołodziejczyk	UG Brzeziny ul. Sienkiewicza 16 A 95-060 Brzeziny	510 474 851 bpbrzeziny@izbarolnicza.lodz.pl
Kutno	Włodzimierz Jaworski Andrzej Górczyński	Siedziba BGŻ ul. Podrzeczna 18 99-300 Kutno, pok. 117	510 474 825 bpkutno@izbarolnicza.lodz.pl
Łask	Bronisław Węglewski Marek Krawczyk	ul. Narutowicza 17 98-100 Łask	510 474 871 bpłask@izbarolnicza.lodz.pl
Łęczyca	Małgorzata Gabryelczak Dariusz Jarosław Kowalczyk	ul. Przedrynek 2, parter 99-100 Łęczyca	510 474 725 bpłeczyca@izbarolnicza.lodz.pl
Łowicz	Jan Znyk Donata Wrona	ul. Starościńska 1 99-400 Łowicz, pok. 213	510 474 800 bpłowicz@izbarolnicza.lodz.pl
Łódź-Wschód	Jan Woźniak Bogdan Sałata	UG w Andrespolu ul. Rokicińska 126 95-020 Andrespol	510 474 874 bplodz-wsch@izbarolnicza.lodz.pl
Opoczno	Marian Kacprzak Krzysztof Juszyński	ul. Kowalskiego 2 26-300 Opoczno	510 474 870 bpopoczno@izbarolnicza.lodz.pl
Pabianice	Czesław Dzierżawski Jan Chojecki	ul. Piłsudskiego 34 95-200 Pabianice	510 474 865 bppabianice@izbarolnicza.lodz.pl
Pajęczno	Jacek Koziański Łukasz Wojtaszczyk	ul. 1 Maja 13/ 15 98-330 Pajęczno, pok. 14	510 474 813 bppajeczno@izbarolnicza.lodz.pl
Piotrków Tryb.	Tomasz Kowalski Bogdan Pietrykowski	Starostwo Powiatowe Al. 3 Maja 33 97-300 Piotrków Tryb.	510 474 861 bpiotrkow@izbarolnicza.lodz.pl
Poddębice	Ewa Bednarek Mariusz Gortat	GS Samopomoc Chłopska ul. Kaliska 3/5 99-200 Poddębice	510 474 725 bppoddębice@izbarolnicza.lodz.pl
Radomsko	Andrzej Komala Andrzej Gruszczyński	ul. Kościuszki 6 97-500 Radomsko, pok. 210	510 474 801 bpradomsko@izbarolnicza.lodz.pl
Rawa Maz.	Mariusz Cheba Małgorzata Rosa	ul. Kościuszki 5 96-200 Rawa Maz., pok. 58	510 474 850 bprawa@izbarolnicza.lodz.pl
Sieradz	Jan Kołodziejczyk Jerzy Wróbel	ul. POW 30 98-200 Sieradz	511 124 538 bpsieradz@izbarolnicza.lodz.pl
Skieriewice	Andrzej Kowara Jacek Ossowicz	ul. Konstytucji 3 Maja 6 96-100 Skieriewice	510 474 841 bpskieriewice@izbarolnicza.lodz.pl
Tomaszów Maz.	Dariusz Kowalczyk Ewa Sygitowicz	ul. Św. Antoniego 41 97-200 Tomaszów Maz., pok. 20	510 474 862 bptomaszow@izbarolnicza.lodz.pl
Wieluń	Józef Stępień Krzysztof Wróbel	ul. Palestrancka 5/4 98-300 Wieluń	510 474 804 bpwielun@izbarolnicza.lodz.pl
Wieruszów	Jerzy Karsznia Ryszard Starek	Rynek 1-7 98-400 Wieruszów	510 474 804 bpwieruszow@izbarolnicza.lodz.pl
Zduńska Wola	Zenon Kowalski Krzysztof Nowak	ul. Ceramiczna 10 98-220 Zduńska Wola	510 474 793 bpzdunska.wola@izbarolnicza.lodz.pl
Zgierz	Jerzy Kuzański Adam Michaś	MPGK w Zgierzu ul. Łęczycka 24 95-100 Zgierz	510 474 738 bpszgierz@izbarolnicza.lodz.pl

TOWARZYSTWO
UBEZPIECZEŃ WZAJEMNYCH
T U W

Nazwa Płacówki	Adres biura	Telefon
Biuro Regionalne w Łodzi	91-342 Łódź ul. Swojska 4	42/640-68-53, 640-68-54 lodz@tuw.pl
Oddział w Piotrkowie Tryb.	97-300 Piotrków Trybunalski Al. 3 Maja 33	44/649-69-29, 649-69-80 piotrkowtrybunalski@tuw.pl
Oddział w Bełchatowie	97-400 Bełchatów ul. Wojska Polskiego 27 A	44/633-01-03 bełchatow@tuw.pl
Oddział w Skieriewicach	96-100 Skieriewice ul. Senatorska 25	46/832-30-00, 832-36-49 skieriewice@tuw.pl
Oddział w Łowiczu	99-400 Łowicz ul. Zduńska 51	46/837-00-79 łowicz@tuw.pl
Oddział w Kutnie	99-300 Kutno ul. Zduńska 9	24/254-17-00 kutno@tuw.pl
Oddział w Sieradzu	98-200 Sieradz, ul. Rynek 19	43/822-33-99 fax: 822-38-68 sieradz@tuw.pl
Oddział w Łęczycy	99-100 Łęczyca, ul. Przedrynek 8	24/721-01-61 leczyca@tuw.pl
Oddział w Radomsku	97-500 Radomsko, ul. Piłsudskiego 4	44/683-51-05, 683-21-27 radomsko@tuw.pl

Miesięcznik Rolniczy

Redakcja: Materiały do gazety

Sylwia Skulimowska – 604 627 197

sylwia.skulimowska@izbarolnicza.lodz.pl

Reklama: Piotr Kociołek – 692 467 000

piotr.kociolek@wp.pl

Zdjęcie na okładce: IRWL

Serce do strusi - artykuł tematyczny str. 13

Redakcja i wydawca nie ponoszą odpowiedzialności za treść tekstów i reklam dostarczonych przez instytucje współpracujące. Redakcja nie zwraca niezamówionych tekstów i zastrzega sobie prawo ich skracania, redagowania i umieszczania na stronie

www.izbarolnicza.lodz.pl

Nakład: 10 000 egz. ISSN 2300 - 4487

Wydawca: SAM-ROL Sp. z o. o.,

ul. Północna 27/29, 91 - 420 Łódź,

tel. 42 632 70 21

Projekty i druk: www.tagraf.pl

„Chrystus Zmartwychwstał Prawdziwie Zmartwychwstał”

Środa Popielcowa czas rozpoczęcia Wielkiego Postu słyszemy w Kościele: „Prochem jesteś i w proch się obrócisz” i posypują nam głowy popiołem. Może i Ty jesteś jednym z tych, którzy dla świętego spokoju idą do kościoła, właściwie nie wiedząc po co. Wszakże dziwny to zwyczaj, przypominający raczej średniowieczne obrzędy, a przecież mamy już XXI wiek. Proch jest bardzo irytującym znakiem. Przejmuje drżeniem, ponieważ przypomina Ci o umieraniu, o nieuniknionej śmierci, o kruchości człowieczeństwa. Nieraz chętnie chciałoby się zmienić jego sens. Jednak czy wymowa popiołu jest Ci aż tak daleka? Tylko jako kościelnego rytuału?

Należy pamiętać, że Chrystus nie wybawił nas od cielesności i prochu, lecz poprzez ciało i proch. Nie możemy zatrzymać się tylko na Popielcu, musimy popatrzeć na Wielki Piątek i Wielkanoc, wówczas zrozumiemy te słowa i mam nadzieję, że i je przyjmujemy „Prochem jesteś i w proch się obrócisz”.

Czy zastanawialiśmy się skąd się wzięł termin „Wielki Post”? W języku polskim kojarzy się on spontanicznie z surowym, mrocznym i smutnym okresem. Tymczasem w języku angielskim na określenie Wielkiego Postu używa się słowa „Lent”. Wyrażenie to pochodzi z kolei od staroangielskiego „lencten”, które oznacza czas wiosny. Nie jest przypadkowym fakt, że Wielki Post przypada na przełomie zimy i wiosny. Ma to bogaty wydźwięk symboliczny. Kogóż z nas nie cieszy widok zielonej trawy, rozwijających się liści, śpiew ptaków, słowem budząca się jakby na nowo przyroda.

Również Wielki Post nie powinien być czasem smutku, przygnębienia i spuszczenia głowy, chociaż słowa, które nas w niego wprowadzają wydają się przygnębiające. W Kościele jest on czasem odnowy, duchowej rekonwalescencji i przebudzenia z uśpienia, również może i taki być dla nas jednak najpierw musimy się zatrzymać i zastanowić nad sobą. Być może zauważymy w sobie wiele złych nawyków, słabości i niemocy, wówczas nie załamujemy rąk. Jeśli ujrzemy w swoim życiu chaos i zamieszanie nie obawiamy się. Chrystus nie przyszedł do uporządkowanych, aby ich poklepać po ramieniu. Przyszedł do ciebie tak często przytłoczonego grzechem i kruchością, lecz pragnącego szczęśliwego życia.

Co Kościół proponuje, jako środek do wzrostu? Przede wszystkim umieszczenie modlitwy w centralnym miejscu naszego życia: dzielenie się wszystkim z innymi, a nie zatrzymywanie wszystkiego dla siebie (jałmużna) oraz zmianę przyzwyczajzeń (post).

Czy pamiętamy takie określenia jak „umartwienie” i „wyrzeczenie”? Z czym kojarzy ci się post? Mentalność dzisiejszego człowieka Zachodu nie potrafi już dostrzec wartości tej praktyki, uważając go za przeżytek. Post nie jest pomysłem chrześcijaństwa. Wiele kultur i religii praktykowało wyrzeczenie na długo przed przyjściem Chrystusa. Najwidoczniej ludzie bardzo sobie je cenili. Kościół zachował to ćwiczenie, przejmując

doświadczenie wieków. Jeśli pragniesz zrozumieć sens wyrzeczenia, przyjrzyj się swoim przyzwyczajeniom. Jak wiele codziennych czynności wykonujesz mechanicznie: bierzesz prysznic, spożywasz posiłki, oglądasz telewizję, idziesz do szkoły lub do pracy, itd. Nawet nie musisz o tym myśleć. Jak silne są nawyki - wystarczy chwilę się zastanowić: przejadanie się, zapominanie, niepanowanie nad sobą. Są też dobre przyzwyczajenia: punktualność, solidność i zrównoważona dokładność czy... mycie zębów. Chcesz zmienić swoje życie? Zaczynaj pracę nad twoimi nawykami. Zapewne będzie cię to kosztowało nieco wysiłku - czasem nawet zaboli, ale ostatecznie wyda dobre owoce. Zamiast koncentrować się na negatywnej stronie postu, spróbuj popatrzeć na niego pozytywnie.

„Złe przyzwyczajenie zwycięża się przyzwyczajeniem dobrym, zaś dobre przyzwyczajenie przeobraża naturę, i co wcześniej wydawało się trudne, później okazuje się wykonalne i łatwo dostępne” - tak pisał św. Tomasz à Kempis.

Czas Wielkiego Postu jest idealny do takiego przedsięwzięcia. Zastanówmy się, co chcielibyśmy podjąć, od czego zacząć. Wybierzmy coś małego na miarę naszych sił.

W tym czasie słyszymy też słowa z ewangelii św. Jana, które znakomicie obrazują cel Wielkiego Postu: **PODNIĘŚCIE OCZY!**, niech wasze ociężałe głowy zwrócą się ku światłu, dostrzeżcie coś więcej! Chrystus leczy z zatwardziałości. Leczy ze spoglądania na świat okiem rutyniarzy, którzy tak przyzwyczaili się do życia, że tylko przemoc i cudze tragedie skłaniają ich raz po raz do uważniejszego przyjrzenia się rzeczywistości. Ale takie impulsy działają na krótko i dają nie wiele, rutyniarze opuszczają głowy i świat im się gwałtownie kończy za czubkiem własnego nosa. Dzień ludzki to nie telenowela, z mniej lub bardziej efektywnymi zwrotami akcji. Zarówno cała historia ludzkości, jak i dzisiejszy dzień: to wraźcie Królestwa Niebieskiego.

Post, przez modlitwę, jałmużnę, umartwienie - uwrażliwia nas na ludzkie piękno i dobro. I przypomniaj skąd to wszystko przychodzi: od Boga, który jak pisze św. Ignacy Loyola, „działa i pracuje dla mnie we wszystkich rzeczach stworzonych”. I jeszcze więcej - Post pozwala dostrzec „jak wszystkie dobra i dary zstępują z góry, tak jak od słońca wychodzą promienie.”

Dobrze jest ujrzeć świat, skądinąd zwiariowany świat, gdy pracują na nim żniwiarze, zbierający plon na życie wieczne. A wszystko to dzieje się w promieniach Bożej łaski. I będzie się można radośnie zadziwić, gdy się okaże, że i my zbieramy owoc zbawienia z tej ziemi

Rozpoczynając czas Wielkiego Postu usłyszeliśmy słowa: „Prochem jesteś i w proch się obrócisz” po to by w poranek Wielkanocny usłyszeć „Chrystus Zmartwychwstał Prawdziwie Zmartwychwstał”

i tego z całego serca wszystkim i sobie życzę.

Ks. Jarosław Leśniak

Duszpasterz Rolników Archidiecezji Łódzkiej

Szanowni Państwo,

Co roku w czasie Świąt Wielkanocnych przeżywamy na nowo Zmartwychwstanie Chrystusa uświadamiając sobie, że życie oraz odrodzenie ma sens i jest zwycięstwem nad śmiercią i ciemnością. Dobra wiadomość o Zmartwychwstaniu przekłada się również na obyczaje i tradycję, które wieś tak chętnie kultywuje i przekazuje kolejnym pokoleniom. Spotykamy się na Rezurekcji, by potem przy zastawionym stole w czasie świątecznego śniadania, podzielić się owocami wspólnej, ciężkiej rolniczej pracy. To również moment celebracji symboli odradzającego się życia w przyrodzie.

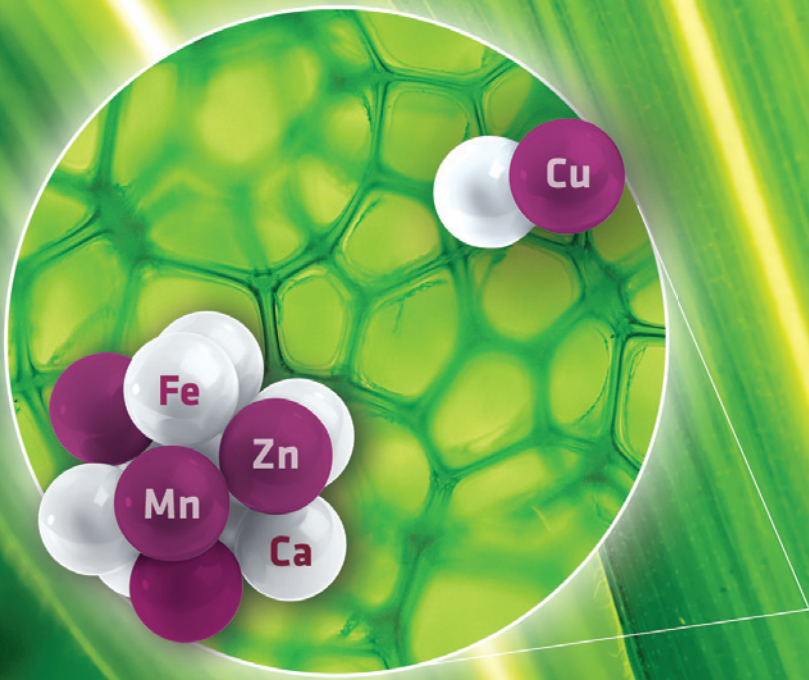
W tym wyjątkowym czasie Świąt Wielkiej Nocy, w imieniu Zarządu, Delegatów, Członków Rad Powiatowych oraz Pracowników Izby Rolniczej Województwa Łódzkiego, życzę Państwu radości oraz wielu spotkań w gronie rodziny i przyjaciół. Mam nadzieję, że ten świąteczny okres przyniesie nam wszystkim chwile wytchnienia i dużo siły w pokonywaniu trudności, tak by z ufnością spojrzeć w nadchodzącą przyszłość.

Wesołego Alleluja!

Dromis Tomasz Rogalski

Prezes Izby Rolniczej Województwa
Łódzkiego

ADOB®

Siła nauki

Nawozy firmy ADOB®

- nowoczesne
- szybko przyswajalne
- skuteczne
- biodegradowalne
- chelatowane nowoczesnym czynnikiem **IDHA** – światowy patent ADOB®
- przyjazne dla środowiska
- płynne, stałe
- dolistne, doglebowe, do fertygacji
- zalecane do stosowania prewencyjnego i interwencyjnego

ADOB® 2.0

Zwalczanie niedoborów mikroelementów

Basfoliar® 2.0

Kompleksowe nawożenie upraw

ADOB® Bor

Bor w najlepszej postaci

Turnusy rehabilitacyjne

- bezpłatne dla rolników i ich dzieci

Dla dzieci

Informujemy, że w okresie wakacji KRUS organizuje turnusy rehabilitacyjne dla dzieci rolników. Dzieciom z województwa łódzkiego proponujemy wyjazd na **bezpłatny** turnus trwający 21 dni do Centrum Rehabilitacji Rolników KRUS:

• **w Szklarskiej Porębie - w terminie od 30 czerwca 2019 r. do 20 lipca 2019 r.** (dzieci z chorobami układu oddechowego),

• **w Jedlcu - w terminie od 29 lipca 2019 r. do 18 sierpnia 2019 r.** (dzieci z chorobami układu ruchu).

Z naszej oferty mogą skorzystać dzieci:

• **w wieku od 7 do 15 lat** (urodzone w latach 2004 - 2014) z problemami zdrowotnymi wymagającymi rehabilitacji wlecniczej w zakresie chorób układu oddechowego oraz wad i chorób układu ruchu,

• których przynajmniej jedno z rodziców **podlega ubezpieczeniu społecznemu rolników** z mocy ustawy lub w przypadku ubezpieczenia na wniosek - w pełnym zakresie nieprzerwanie przez co najmniej rok,

• samodzielnie wykonujące podstawowe czynności życiowe, tzn. ubieranie się, jedzenie, mycie itp.

Ważne: pierszeństwo

w skierowaniu na turnusy rehabilitacyjne mają dzieci posiadające orzeczenie o niepełnosprawności. Odpowiedni wniosek, wypełniony przez leczącego lekarza wraz z załącznikami, rodzice dziecka winni złożyć do KRUS w terminie do 17 maja br.

Formularze wniosków i załączników (oświadczeń) dostępne są w Placówkach Terenowych KRUS, a także na stronie internetowej www.krus.gov.pl.

Szczegółowe informacje pod numerem telefonu: (42) 665 07 28 i (42) 665 07 29.

Dla rolników

KRUS posiada własne Centra Rehabilitacji Rolników:

- w Szklarskiej Porębie,
- w Iwonowiczu Zdroju,
- w Horyńcu Zdroju,
- w Kołobrzegu,
- w Jedlcu,
- w Świnoujściu.

Na rehabilitację leczniczą kieruje się osobą, która:

• podlega ubezpieczeniu społecznemu rolników z mocy stawy w pełnym zakresie,

• podlega ubezpieczeniu wypadkowemu, chorobowemu i macierzyńskiemu na wniosek w pełnym zakresie nieprzerwanie co najmniej przez 18 miesięcy przed złożeniem wniosku o rehabilitację leczniczą,

• ma ustalone prawo do okresowej renty rolniczej z tytułu niezdolności do pracy i zachowała zdolność do samodzielnej egzystencji.

Podstawą skierowania na rehabilitację stanowi wniosek wystawiony przez lekarza leczącego wraz z kompetentnych badań (druk wniosku dostępny u lekarzy leczących, w Placówkach Terenowych KRUS i na stronie Kasy) albo prawomocne orzeczenie lekarza rzeczoznawcy lub orzeczenie komisji lekarskiej Kasy.

Szczegółowe informacje pod numerem telefonu: (42) 665 07 28 i (42) 665 07 29.

Źródło: KRUS

Wnioski o wsparcie na inwestycje w produkcję - od 29 marca

Od 29 marca do 27 maja 2019 r. rolnicy mogą ubiegać się o pomoc na inwestycje w „Modernizację gospodarstw rolnych” związane z produkcją psiat (obszar A), produkcją mleka krowiego (obszar B) czy produkcją bydła mięsnego (obszar C).

Wnioski o przyznanie pomocy przyjmują oddziały regionalne ARiMR właściwe ze względu na miejsce realizacji inwestycji. Można je również złożyć za pośrednictwem biura powiatowego ARiMR, należącego do danego OR (wniosek, złożony za pośrednictwem biura zostanie niezwłocznie przekazany do właściwego OR ARiMR).

Dokumenty aplikacyjne można składać osobiście, przez upoważnioną osobę lub przesyłką rejestrowaną, nadaną w placówce Poczty Polskiej. W przypadku osób wspólnie ubiegających się o pomoc wniosek należy złożyć w oddziale regionalnym ARiMR właściwym ze względu na położenie ich gospodarstw. Jeżeli gospodarstwa tych osób są położone na obszarze więcej niż jednego województwa, wniosek składa się w tym województwie, w którym jest położona największa część tych gospodarstw.

W jakiej formie przyznawane jest wsparcie?

Wsparcie przyznawane jest w postaci dofinansowania poniesionych kosztów na realizację danej inwestycji. Poziom dofinansowania wynosi standardowo 50% poniesionych kosztów kwalifikowalnych. Może on być wyższy i wynieść 60%, ale tylko w przypadku, gdy o pomoc ubiega się młody rolnik lub gdy wniosek o wsparcie składa wspólnie kilku rolników.

Jaka jest wysokość wsparcia finansowego?

Wysokość wsparcia zależy od rodzaju produkcji. W przypadku inwestycji związanych z

rozwojem produkcji psiat - maksymalne dofinansowanie w PROW 2014 - 2020 wynosi 900 tys. zł;

rozwojem produkcji mleka krowiego - wysokość wsparcia w całym PROW 2014 - 2020 może wynieść 500 tys. zł;

rozwojem produkcji bydła mięsnego - wysokość wsparcia w całym okresie PROW 2014 - 2020 może wynieść 500 tys. zł.

Limity wymienione powyżej, nie łączą się.

Więcej informacji na stronie www.arimr.gov.pl

Źródło: ARiMR

REKLAMA

CZĘŚCI DO CIĄGNIKÓW I MASZYN ROLNICZYCH

OLEJE I SMARY
ZOOTECNIKA
ART. OGRODNICZE
OPONY

“ASPOL”

95-200 Pabianice, Świątniki 61, www.aspol.agro.pl
tel. kom. 600 29 39 62, 600 99 03 89

TU KUPISZ
ORYGINALNE CZĘŚCI **URSUS**

URSUS

Działania izby rolniczej - marzec 2019

Szkolenie w Opcznie na temat rozliczenia Vat-u w rolnictwie

Część merytoryczna

Zarząd Izby Rolniczej Województwa Łódzkiego wydaje na wniosek gmin opinie w sprawie przekształcenia gruntów leśnych na cele nieleśne i gruntów rolnych na cele nierolnicze oraz na wniosek rolnika, osoby zainteresowanej wydaje opinie w sprawie zakupu w obrocie prywatnym nieruchomości rolnej. W związku z wprowadzonymi zmianami Prawa Łowieckiego, Inwentaryzację zwierzyny przeprowadzają dzierżawcy obwodów – danego koła łowieckiego. Przy dokonywaniu inwentaryzacji zwierzyny mogą brać nadleśnicowiec oraz przedstawiciele izb rolniczych. **Zarząd IRWŁ upoważnił Przewodniczących Rad Powiatowych IRWŁ do opiniowania planów łowieckich.**

W dniu 15 marca 2019r. w imieniu Zarządu Izby Rolniczej Województwa Łódzkiego, Prezes IRWŁ Bronisław Węglewski wnioski zgłoszone przez członków Rady Powiatowej IRWŁ w Opcznie przekazał Wiktorowi Szmulewiczowi Prezesowi Krajowej Rady Izb Rolniczych z prośbą o rozpatrzenie i dalszą realizację.

Pierwszy wniosek przesłany KRIR dotyczy możliwości

Posiedzenie Komisji Rewizyjnej IRWŁ

przejścia rolników na wcześniejszą emeryturę dla kobiet w wieku 55 lat, dla mężczyzn w wieku 60 lat. IRWŁ wielokrotnie wnioskowała w tej sprawie zarówno do Ministra Rolnictwa oraz do KRIR. Drugi wniosek dotyczy przekazania środków finansowych z Funduszu Promocji Mięsa Wieprzowego na uświadomienie konsumentów o problemie wirusa ASF. Trzeci wniosek dotyczy zawieszenia prac w sprawie ustawy o proekologach, aby nie mieli możliwości wstępu na teren gospodarstwa rolnika bez jego wiedzy.

W dniu 20 marca 2019r. w imieniu Zarządu IRWŁ Prezes-Bronisław Węglewski przekazał pismo do Prezesa KRIR – Wiktora Szmulewicza w sprawie podjęcia działań w sprawie zwiększenia zasiłku chorobowego dla rolników (wynoszącego od 9 lat w niezmięnionej wysokości 10 zł za dzień) oraz nie pobierania składki wypadkowej w czasie, kiedy rolnik przebywa na zwolnieniu lekarskim.

W omawianym okresie Zarząd IRWŁ wydał opinie do projektów:

- rozporządzenia MRiRW w sprawie szczegółowych warunków i trybu przyznawania wypłaty oraz zwrotu pomocy finansowej w ramach działania „Tworzenie grup producentów i organizacji producentów” objętego PROW na lata 2014-2020;

- rozporządzenia MRiRW w sprawie szczegółowych warunków i trybu przyznawania, wypłaty oraz zwro-

tu pomocy finansowej na operacje typu „Restrukturyzacja małych gospodarstw” w ramach poddziałania

„Pomoc na rozpoczęcie działalności gospodarczej na rzecz rozwoju małych gospodarstw” objętego PROW na lata 2014-2020.

Posiedzenie Komisji Rewizyjnej Izby Rolniczej Województwa Łódzkiego

W dniu 18 marca 2019r. Członkowie Komisji zapoznali się ze „Sprawozdaniem z dochodów i wydatków IRWŁ – stan na 28 luty 2019 r.” oraz proponowanymi przeniesieniami między grupami wydatków i planowanymi zmianami w budżecie i planie finansowym na rok 2019. Również zapoznali się „Sprawozdaniem z wykonania budżetu i planu finansowego za 2018 r.” i przygotowali sprawozdanie z działalności Komisji Rewizyjnej w 2018 roku oraz przygotowali wniosek o absolutorium dla Zarządu IRWŁ za rok 2018.

Posiedzenie Komisji ds. Statutu, Budżetu i Regulaminów Izby Rolniczej Województwa Łódzkiego

W dniu 18 marca 2019 r. Członkowie Komisji zapoznali się ze „Sprawozdaniem z dochodów i wydatków – stan na 28.02.2019” i z proponowanymi przeniesieniami w grupach wydatków w planie finansowym na rok 2019. Również wydali opinię w sprawie: przeniesień między grupami wydatków w planie finansowym na rok 2019 oraz opinię w sprawie zmian w Budżecie i planie finansowym IRWŁ na rok 2019r. i omówili proponowane zmiany do Budżetu i planu finansowego na rok 2019.

Posiedzenia Rad Powiatowych IRWŁ

W omawianym okresie odbyło się 8 Rad Powiatowych IRWŁ (4.03.2019r. Rada Powiatowa IRWŁ w Łowiczu obradowała w Domaniewicach; 5.03.2019r.

Posiedzenie Komisji IRWŁ ds. Statutu, Regulaminu i Budżetu

w Opcznie, 6.03.2019r. w Poddębicach; 12.03.2019r. w Kutnie oraz Pajęcznie; 19.03.2019 r. w Tomaszowie Mazowieckim; 20.03.2019r. w Zgierzu; 27.03.2019r. w Wieruszowie). Delegaci rozmawiali o trudnej sytuacji w rolnictwie, zapoznali się z wymogami dla rolników w związku z obowiązującą Dyrektywą Azotanową na obszarze całego kraju. Również zapoznali się z zasadami przyznawania płatności bezpośrednich w roku 2019r.

Projekty szkoleniowe

Łódzki Ośrodek Doradztwa Rolniczego zs. w Bratoszewicach i Izba Rolnicza Województwa Łódz-

kiego w ramach konsorcjum organizują szkolenia jednodniowe pt. „Normy i wymogi wzajemnej zgodności w województwie łódzkim” z uwzględnieniem obowiązujących zmian. Szkolenia współfinansowane są ze środków Unii Europejskiej. Więcej informacji na stronach 8-11.

Wychodząc naprzeciw oczekiwaniom rolnikom, z inicjatywy Przewodniczącego Rady Powiatowej IRWŁ w Opcznie-Mariana Kacprzaka, zostało zorganizowane szkolenie w Starostwie Powiatowym w Opcznie na temat rozliczenia Vat-u w rolnictwie, druga część szkolenia dotyczyła obsługi portalu IRZ plus.

Wzorem lat ubiegłym również w tym roku zostało **w dniu 15 marca 2019 r.** zorganizowane szkolenie dla pracowników w siedzibie IRWŁ na temat zasad wypełnienia wniosków o dopłaty bezpośrednie na rok 2019. Szkolenie przeprowadzili przedstawiciele ARIMR. Więcej informacji o eWnioskuPlus na str. 7.

Konferencje/ targi/ spotkania/

W dniu 21 marca 2019 r. w siedzibie Okręgowego Inspektoratu Pracy w Łodzi odbyło się kolejne spotkanie Komisji ds. bezpieczeństwa i higieny pracy w rolnictwie przy Okręgowym Inspektorze Pracy w Łodzi. Podczas spotkania została przedstawiona analiza wypadków przy pracy i chorób zawodowych rolników na terenie województwa łódzkiego w 2018roku, oraz omówione działania prewencyjne zrealizowane przez KRUS i członków wojewódzkiej komisji ds. BHP w rolnictwie w 2018r.

Inne

- Bezpłatna publikacja IRWŁ miesięcznik „W NOWEJ ROLI” trafia do rolników, mieszkańców wsi województwa łódzkiego.

- Jak co roku i w tym roku rolnicy mogą skorzystać z pomocy pracowników IRWŁ przy wypełnianiu wniosków na dopłaty bezpośrednie oraz wniosków o przyznanie dopłaty z tytułu zużytego do siewu lub sadzenia

materiału siewnego kategorii elitarny lub kwalifikowany mającej charakter pomocy de minimis w rolnictwie.

- Prawnik IRWŁ udziela **bezpłatnie** porad prawnych dla rolników.

Wszystkie działania, interwencje podejmowane przez Zarząd IRWŁ oraz informacje na temat sytuacji w rolnictwie są dostępne na stronie internetowej IRWŁ www.izbarolnicza.lodz.pl

Beata Rzewuska

Specjalista ds. organizacji rynków rolnych i szkoleń

Doradca rolno-środowiskowy

ARiMR przyjmuje eWnioskiPlus

W tym roku rolnicy po raz drugi w historii obowiązującego w Polsce systemu dopłat bezpośrednich i obszarowych składają wnioski o przyznanie płatności obowiązkowo przez internet, za pośrednictwem aplikacji eWnioskiPlus.

Po doświadczeniach kampanii 2018 i sugestii rolników w eWnioskuPlus wprowadzono korekty, które mają dodatkowo ułatwić korzystanie z aplikacji oraz dostosować obsługę wniosku do obowiązujących przepisów. Wśród udogodnień, jakie znalazły się w tym roku w aplikacji, są m.in.:

- rozszerzenie informacji prezentowanych w tabeli z działkami referencyjnymi o listę działek rolnych położonych na danej działce referencyjnej,
- dodanie tabeli zbiorczej z podsumowaniem powierzchni zgłoszonych do danej płatności w zakładce „Podsumowanie”,
- rozszerzenie wydruku wniosku i przeglądu danych o informacje o składnikach międzyplonu w ramach EFA, rozszerzenie funkcjonalności w zakresie zastępowania i wycofywania zwierząt w ramach płatności do bydła i płatności do krów,
- rozszerzenie sprawdzeń kompletności wniosku oraz komunikatów prezentowanych podczas wypełniania wniosku w celu uniknięcia błędów w składanych wnioskach.

Dodatkowo zostały wprowadzone modyfikacje, które zapobiegą problemom występującym podczas wypełniania niektórych wniosków w roku 2018. ARiMR przesyła rolnikom wstępnie wypełniony wniosek tzw. wniosek spersonalizowany wraz z załącznikami wersji papierowej (będą one wysyłane do 2020 r.). Należy jednak traktować go jedynie informacyjnie. W 2018 r. wnioski przez internet złożyło blisko 84 tys. rolników z ok. 120 tys. ubiegających się o dopłaty. Dodatkowo wszystkie Oświadczenia potwierdzające brak zmian w 2018 roku w odniesieniu do wniosku z roku 2017 zostały również przeniesione do aplikacji eWnioskiPlus przez pracowników ARiMR. Oznacza to, że rolnicy ci mają już konto w aplikacji. Aby rozpocząć prace nad wypełnianiem wniosku, muszą więc tylko zalogować się do systemu informatycznego ARiMR. W przypadku rolników, którzy posiadają już konto w aplikacji eWnioskiPlus i jest ono zablokowane lub rolnik zapomniał hasła do konta należy skorzystać z opcji „Nie pamiętasz hasła?”.

Założ konto w aplikacji eWnioskiPlus

Rolnicy, którzy w tym roku będą korzystać z e-wniosku po raz pierwszy, by uzyskać do niego dostęp, powinni najpierw utworzyć konto. W tym celu trzeba wejść na stronę www.arimr.gov.pl w zakładkę eWnioskiPlus a następnie podać trzy dane weryfikacyjne:

- numer identyfikacyjny producenta – „numer gospodarstwa”,
- kwotę ostatniego przelewu otrzymanego z ARiMR, zrealizowanego w roku 2018 (w przypadku gdy rolnik w danym dniu otrzymał więcej niż jeden przelew należy wprowadzić kwotę z największego przelewu, w przypadku braku otrzymania przelewu od ARiMR w roku 2018 należy wprowadzić wartość 0),
- 8 ostatnich cyfr numeru rachunku bankowego wskazanego we wniosku o wpis do ewidencji producentów, ewidencji gospodarstw rolnych oraz ewidencji wniosków o przyznanie płatności.

Zalecane jest również wskazanie adresu e-mail - pole nieobowiązkowe. Na ten adres Agencja będzie przysyłała ewentualne powiadomienia. Po poprawnej weryfikacji system automatycznie założy konto oraz pozwoli na wprowadzenie indywidualnego hasła w celu zapewnienia możliwości ponownego logowania do systemu.

Powiadomienia z ARiMR

W przypadku, gdy rolnik chce otrzymywać powiadomienia z ARiMR, po zalogowaniu do aplikacji eWnioskiPlus należy przejść do sekcji „Moje konto”. Następnie w sekcji „Konfigu-

racja powiadomień” należy wprowadzić numer telefonu i/lub adres e-mail oraz zaznaczyć „Zgodę na otrzymywanie powiadomień” (przełącznik ustawiony na zielono) i zapisać wprowadzone zmiany.

ARiMR zachęca do podawania danych kontaktowych oraz wyrażenia zgody na otrzymywanie powiadomień, dzięki temu pracownicy Agencji będą mogli się skontaktować z rolnikiem w zakresie obsługi wniosków wysyłanych w eWnioskiPlus.

Wypełnij i wyślij wniosek

Wypełnianie wniosku rozpoczyna się od wyrysowania upraw na działkach referencyjnych spersonalizowanych na podstawie wniosku o przyznanie płatności na rok 2018 lub na dodanych nowych działkach referencyjnych (ewidencyjnych). Po wyrysowaniu upraw rolnik zaznacza płatność, o którą ubiega się do danej uprawy. Może dodać niezbędne załączniki, a pozostałe dane we wniosku wypełniane są automatycznie przez aplikację. Aplikacja porównuje dane deklarowane przez rolnika z danymi referencyjnymi m.in. w zakresie maksymalnego kwalifikowanego obszaru (MKO), jak również przeprowadza kontrolę krzyżową między danymi deklarowanymi przez innych rolników oraz inne sprawdzenia w zakresie kompletności wniosków.

Aplikacja również na bieżąco wylicza powierzchnie gruntów ornych, procent uprawy głównej oraz dwóch upraw głównych. W zakresie sprawdzenia wymogów zazielenienia dostępny jest kompleksowy przegląd zawierający informacje na temat zwolnienia z wymogu dywersyfikacji upraw, zwolnienia z wymogu utrzymania obszarów proekologicznych (EFA), spełnienia wymogu dywersyfikacji upraw, spełnienia wymogu utrzymania EFA, powierzchni, nazwy i procentu upraw głównych, danych dotyczących elementów EFA oraz trwałych użytków zielonych wrażliwych pod względem środowiskowym.

Program ma tę zaletę, że nie tylko wychwytuje pomyłki, ale również na bieżąco informuje o popełnionych błędach czy brakach. Warto wiedzieć, iż do czasu wysłania wniosku do ARiMR można wprowadzać w nim zmiany. Nie ma limitu wejść na dany wniosek. W trakcie jego wypełniania można go zapisywać, zamykać i ponownie otwierać. ARiMR zaleca systematyczne zapisywanie wniosku roboczego podczas jego wypełniania. Po wysłaniu wniosku rolnik otrzyma potwierdzenie. Rolnikom i doradcom zaleca się aby po wysłaniu wniosku pobrać „Potwierdzenie przyjęcia wniosku” na stację roboczą lub wydrukować je.

Wnioski złożone przez aplikację eWnioskiPlus nie wymagają potwierdzenia w postaci złożenia wniosku w formie papierowej w biurach powiatowych Agencji.

Rolnicy, którzy nie mają dostępu do internetu lub mają trudności z wypełnieniem wniosku, mogą skorzystać z pomocy doradców ODR-ów oraz pracowników ARiMR. Podobnie, jak w roku ubiegłym w biurach powiatowych Agencji dostępne są dla rolników stanowiska komputerowe z dostępem do internetu.

Wniosek o przyznanie płatności na rok 2019 wraz z wymaganymi załącznikami składa się od 15 marca do 15 maja 2019 r. Wniosek wraz z załącznikami może być także złożony do 10 czerwca 2019 r., jednak osoby, które złożą wniosek w okresie od 16 maja do 10 czerwca otrzymają płatności pomniejszone o 1% za każdy dzień roboczy opóźnienia. Wnioski osób, które złożą wniosek po 10 czerwca 2019 roku nie będą rozpatrywane i tym samym osoby te nie otrzymają płatności.

Zmiany w przepisach dotyczących płatności bezpośrednich

Zmieniono termin obliczania udziału upraw do dywersyfikacji. Termin od dnia 15 maja do dnia 15 lipca, został zastąpiony terminem od dnia 1 czerwca do dnia 31 lipca.

Nastąpiła zmiana wykazu obszarów uznawanych w Polsce za obszary proekologiczne (EFA). Usunięto z krajowego wykazu obszarów uznawanych za proekologiczne obszary zalesionych po 2008 r. w ramach PROW 2007-2013 i PROW 2014-2020, które kwalifikowały się (zapewniły rolnikowi prawo) do JPO w 2008 r. (EFA13). Dodano zaś do wykazu obszarów EFA grunty ugorowane z roślinami miododajnymi (bogatymi w pyłek i nektar). Warunki dot. gruntów ugorowanych z roślinami miododajnymi to zakaz prowadzenia produkcji rolnej od dnia 1 stycznia do dnia 30 września danego roku (w 2019 roku początek okresu liczymy od dnia 25 stycznia) oraz utworzenie tych ugorów przez wysianie mieszanki składającej się co najmniej z dwóch gatunków roślin miododajnych.

Od roku 2019 wprowadzono nową delimitację obszarów ONW.

Zasady wyznaczenia obszarów ONW typ górski nie ulegają zmianie. Zmiana sposobu delimitacji ONW w okresie programowania 2014 - 2020 polega na zastosowaniu w całej Unii Europejskiej jednolitych kryteriów takich jak: jakość gleb, klimat, ukształtowanie terenu oraz wysokie walory przyrodnicze i turystyczne. Obszary ONW nizinnego, które od 2019 r. utraciły status ONW, kwalifikują się do płatności przejściowej.

Dla takich obszarów przewidziano możliwość zastosowania wsparcia przejściowego w latach 2019 - 2020 w postaci degresywnych płatności w 2019 roku od poziomu nie wyższego niż 80% średniej płatności ONW w PROW 2007 - 2013, a kończąc w 2020 r. na poziomie 25 EUR/ha. Wsparcie to dotyczy tylko obszarów, które dotychczas były kwalifikowane jako ONW typ nizinny strefa I albo II - nie dotyczy ONW typ specyficzny albo ONW typ górski.

Stawki płatności ONW co do zasady nie uległy zmianie, z wyjątkiem ONW typu specyficznego (dla strefy I - 179 zł/ha).

Inne ważne zmiany w nowej delimitacji ONW to włączenie obszarów miejskich, przy opracowywaniu nowego wyznaczenia ONW, do wsparcia włączono obszary miejskie.

Oznaczenie obszarów ONW w aplikacji eWnioskiPlus przedstawia się następująco:

- ONW_5 - ONW z ograniczeniami naturalnymi strefa I;
- ONW_6 - ONW z ograniczeniami naturalnymi strefa II;
- ONW_7 - ONW typ specyficzny strefa I (niekorzystne warunki o walorach przyrodniczo-turystycznych);
- ONW_8 - ONW typ specyficzny strefa II (podgórskie);
- ONW_9 - ONW typ górski;
- ONW_10 - ONW płatność przejściowa (nizinna I)
- ONW_10a - ONW płatność przejściowa (nizinna II)

Wsparcie w ramach działania, tak jak dotychczas, przyznawane będzie w formie rocznej płatności udzielanej na hektar użytków rolnych, stanowiącej iloczyn stawki ustalonej dla danego typu ONW oraz ilości hektarów zgłoszonych przez rolnika.

Płatności ONW podlegać będą degresywności na poziomie gospodarstwa, wzależności od łącznej powierzchni działek rolnych lub ich części objętych pomocą.

W zależności od tej powierzchni, płatność przyznawana będzie w następującym wymiarze:

- Od 1 do 25 ha - 100 % płatności
- Od 25,01 do 50 ha - 50 % płatności
- Od 50,01 do 75 ha - 25 % płatności
- Powyżej 75 ha - płatność nie będzie przyznawana

W przypadku spraw wszczętych i niezakończonych na podstawie przepisów sprzed nowelizacji rozporządzenia dot. płatności ONW, stosuje się przepisy rozporządzenia w brzmieniu dotychczasowym.

Wioletta Dudek-Mozga

Kierownik Biura Działalności Społecznych i Środowiskowych oraz Płatności Bezpośrednich - Łódzki Oddział Regionalny Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa

Reforma polityki rolnej wdrażana w starych państwach członkowskich UE od 2005 roku wprowadziła między innymi powiązanie otrzymywania płatności bezpośrednich z obowiązkiem spełniania określonych standardów przez gospodarstwo, zwanych minimalnymi wymogami wzajemnej zgodności (cross-compliance). W nowych państwach członkowskich w tym w Polsce, wymagania wzajemnej zgodności są wdrażane etapowo od 1 stycznia 2009r. – wymagania w zakresie ochrony środowiska, identyfikacji i rejestracji zwierząt, od 1 stycznia 2011 r. – wymagania w zakresie zdrowia publicznego, zdrowia zwierząt i zdrowotności roślin, od 1 stycznia 2013 r. – wymagania w zakresie dobrostanu zwierząt,

Izba Rolnicza Województwa Łódzkiego w terminie od 28 lutego do 14 marca 2019 r. przeprowadziła (z 10 planowanych) - 9 jednodniowych szkoleń nt. „Normy i wymogi wzajemnej zgodności w województwie łódzkim” z uwzględnieniem obowiązujących zmian. Szkolenia zostały zorganizowane w ramach konsorcjum z Łódzkim Ośrodkiem Doradztwa Rolniczego z siedzibą w Bratoszewicach i Izba Rolniczą Województwa Łódzkiego. Szkolenia współfinansowane były ze środków Unii Europejskiej w ramach działania „Transfer wiedzy i działalność informacyjna” objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014 - 2020 dla poddziałania 1.1 „Wsparcie dla działań w zakresie kształcenia zawodowego i nabywania umiejętności” Instytucja Zarządzająca Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020- Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi. Tematyka szkoleń obejmowała: omówienie norm i wymogów wzajemnej zgodności ze szczególnym uwzględnieniem **ochrony wód gruntowych przed zanieczyszczeniem powodowanym przez azotany pochodzenia rolniczego z uwzględnieniem zmian wynikających z ustawy Prawo wodne (w tym podstawy prawne, ograniczenia wykorzystania nawozów, terminy i dawki nawożenia, warunki przechowywania nawozów naturalnych, wymagana dokumentacja). Zadawane w trakcie szkoleń pytania rolników dotyczyły przede wszystkim: terminów stosowania nawozów, zasad przechowywania nawozów oraz wymaganej dokumentacji dotyczącej nawożenia (kto powinien mieć opracowany plan nawożenia azotem, kto maksymalnie dawki azotu itp.)**

Minimalne wymogi wzajemnej zgodności dotyczą prowadzonej w gospodarstwie produkcji rolniczej.

Ich spełnienie jest warunkiem otrzymania – w pełnej wysokości dopłat w ramach systemów wsparcia bezpośredniego a także płatności w ramach PROW 2007-2013 i na lata 2014-2020 W przypadku nieprzebrzegania wymagań, wysokość płatności bezpośrednich jest obniżona proporcjonalnie do naruszeń. Głównym celem zasady cross-compliance w ramach obszaru ochrony środowiska jest ochrona dzikiego ptactwa i siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory, ochrona wód gruntowych przed zanieczyszczeniem spowodowanym przez niektóre substancje niebezpieczne (środki ochrony roślin, przepro-

wane oleje rolnicze, ochrona wód przed azotanami pochodzącymi ze źródeł rolniczych).

Producent rolny prowadzący gospodarstwo rolne szczególnie na obszarach Natura 2000 chcący uzyskać dopłaty w pełnym wymiarze musi przestrzegać wymogów obligacyjnych zawartych w planach zadań ochronnych albo planów ochrony w zakresie dotyczącym gatunków ptaków objętych ochroną oraz ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej flory i fauny. Każde planowane działanie inwestycyjne podlega ocenie i wymaga zezwolenia co oznacza wykonanie inwestycji jest możliwe gdy zostanie wydana pozytywna decyzja administracyjna. Na terenie całego kraju wszyscy rolnicy są zobowiązani do przestrzegania, zakazu niszczenia siedlisk, miejsc migracji, odpoczynku i żerowania ptaków podlegających ochronie i w związku z tym w sytefach ochronnych zabronione jest wycinanie drzew i krzewów, zakazu dokonywania zmiany stosunków wodnych w przypadku ostoi związanych z gatunkami ptaków dla których takie środowisko jest naturalne, zakazu wznoszenia obiektów, instalacji i urządzeń oraz zabrania się wypalania gruntów rolnych.

Spośród substancji stanowiących zagrożenie dla wód gruntowych w gospodarstwie rolnym najczęściej wykorzystywane są środki ochrony roślin, oraz produkty naftowe. Aby chronić środowisko należy je przechowywać w miejscu niedostępnym dla osób nieuprawnionych. Środki ochrony roślin powinny być przechowywane w wyodrębnionych miejscach zgodnie z instrukcją zawartą na etykiecie aby zapobiec skażeniu gleby i dalej wód podziemnych; może to być (np. szafa, nieużywana lodówka lub zamrażarka, skrzynia oznakowana napisem „Środki ochrony roślin”. Dno szaf lub skrzyń powinno uniemożliwiać przenikanie do podłoża rozlanych środków. Rolnik stosujący środki ochrony roślin powinien stosować tylko środki dopuszczone do obrotu, przestrzegać prawidłowych zasad ich przechowywania zgodnie z etykietą, instrukcją. Równie niebezpiecznymi substancjami dla środowiska jak oleje są inne powszechnie używane w gospodarstwie środki ropopochodne.

Zasady przechowywania w gospodarstwie rolnym oleju napędowego i benzyny

Równie niebezpiecznymi substancjami dla środowiska jak oleje są inne powszechnie używane w gospodarstwie środki ropopochodne. Jednym z najważniejszych, z punk-

tu widzenia tego jakie zbiorniki mogą być użytkowane w gospodarstwach rolnych, jest obowiązujące od 30 czerwca 2010 r. **Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji w sprawie ochrony przeciwpożarowej budynków, innych obiektów budowlanych i terenów.** Określa ono, w jaki sposób należy przechowywać paliwa klasy II o temperaturze zapłonu poniżej 55 st. C, a więc benzyny oraz paliw klasy III o temperaturze zapłonu poniżej 100°C, czyli oleju opałowego i napędowego. **Rozporządzenie wymaga, aby zbiorniki były usytuowane co najmniej 10 m od budynków mieszkalnych i budynków użyteczności publicznej oraz w odległości 5 m od innych obiektów budowlanych i od granicy działki sąsiedniej. Zbiorniki nie mogą być też umieszczane w zamkniętych garażach i magazynach ze względu na bezpieczeństwo pożarowe.** Olej bowiem wydziela opary cięższe od powietrza a w zamkniętych pomieszczeniach mogłyby stwarzać zagrożenie. Od 1 stycznia 2017 r. rolnik chcący przechowywać paliwo w gospodarstwie musi robić to w atestowanych zbiornikach dwupłaszczowych. Warto przypomnieć, że obowiązujące rozporządzenie ministra spraw wewnętrznych dopuszcza przechowywanie paliw płynnych klasy III (ON), na potrzeby własne użytkownika, w zbiorniku naziemnym dwupłaszczowym o pojemności do 5 m³. Oznacza to, że w gospodarstwach rolnych nie można przetrzymywać paliwa w większych zbiornikach.

W garażu

Od 30 czerwca 2010 r. obowiązuje Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji w sprawie ochrony przeciwpożarowej budynków, innych obiektów budowlanych i terenów. Ten akt prawny reguluje zasady przechowywania zarówno benzyny (paliw klasy II o temperaturze zapłonu poniżej 55°C) oraz oleju napędowego (paliw klasy III o temperaturze zapłonu poniżej 100°C). Określa sposób przechowywania tych cieczy w garażach i poza nimi. Garaże dzieli na takie powyżej 100 m² oraz mniejsze. **Według przepisów przeciwpożarowych paliwa o temperaturze zapłonu poniżej 100°C, czyli zarówno benzynę, jak i olej napędowy można przechowywać w garażach o powierzchni powyżej 100 m² pod warunkiem, że są magazynowane w jednostkowych**

opakowaniach stosowanych w handlu detalicznym. W przypadku mniejszych garaży, gdy są one wolnostojące i wykonane z materiałów niepalnych, można w nich przechować maksymalnie 200 dm³ (200 l) benzyny, w innych zaś niż wolnostojące – do 60 dm³ (60 l) zarówno benzyny, jak i oleju napędowego.

Przestrzeganie procedur wydawania zezwoleń w przypadku nawadniania

Przy nawadnianiu gruntów rolnych wodami w ilości większej niż średniorocznie 5 m³ na dobę lub poborze wód podziemnych lub wód powierzchniowych w ilości średniorocznie większej niż 5 m³ na dobę w celu nawadniania, rolnik posiada pozwolenie wodnoprawne wydane w trybie określonym w przepisach działu IX Prawa wodnego.

Zasady stosowania nawozów naturalnych w postaci stałej i płynnej

Ponadto producent rolny musi przestrzegać podstawowych zasad stosowania nawozów naturalnych w postaci stałej i płynnej. Ustawa z dnia 20 lipca 2017 r. - Prawo wodne Dz.U. 2017 poz. 1566 reguluje gospodarowanie wodami zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju, w szczególności kształtowanie i ochronę zasobów wodnych, korzystanie z wód oraz zarządzanie zasobami wodnymi. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 5 czerwca 2018 roku w sprawie przyjęcia: „Programu działań mających na celu zmniejszenie zanieczyszczenia wód azotanami pochodzącymi ze źródeł rolniczych oraz zapobieganie dalszemu zanieczyszczeniu”. Zgodnie z art.104.1. w celu zmniejszenia zanieczyszczenia wód azotanami pochodzącymi ze źródeł rolniczych oraz zapobiegania dalszemu zanieczyszczeniu opracowuje się i wdraża na obszarze całego państwa program działań, który zawiera:

1) określone z uwzględnieniem najlepszych dostępnych techniki środki oraz sposoby postępowania w zakresie praktyki rolniczej, w szczególności związanej z procesami nawożenia, gospodarki nawozami w gospodarstwach rolnych,

2) sposób dokumentowania realizacji programu działań,

3) określenie harmonogramu rzeczowego i czasowego realizacji środków.

Roczna dawka nawozów naturalnych wykorzystywanych rolniczo zawiera nie więcej niż 170 kg azotu w czystym składniku na 1 ha użytków rolnych.

Rolnik, który posiada gospodarstwo i prowadzi chów lub hodowlę drobiu powyżej 40 000 stanowisk lub chów lub hodowlę 2000 stanowisk świń o wadze ponad 30 kg lub 750 stanowisk dla macior:

1) Opracowuje plan nawożenia azotem zgodnie z zasadami dobrej praktyki rolniczej, na podstawie składu chemicznego nawozów oraz potrzeb pokarmowych roślin i zasobności gleb, uwzględniający stosowane odpady i nawozy;

2) uzyskuje pozytywną opinię okręgowej stacji chemiczno-rolniczej o tym planie nie później niż do dnia rozpoczęcia stosowania nawozu naturalnego lub produktu pofermentacyjnego;

3) doręcza wójtowi (burmistrzowi, prezydentowi miasta) oraz wojewódzkiemu inspektorowi ochrony środowiska, właściciemu ze względu na miejsce stosowania nawozów naturalnych lub produktów pofermentacyjnych, kopię tego planu, wraz z pozytywną opinią okręgowej stacji chemiczno-rolniczej o tym planie, nie później niż do dnia rozpoczęcia stosowania nawozu naturalnego lub produktu pofermentacyjnego

4) może zbyć do 30% gnojówki i gnojowicy do bezpo-

średniego rolniczego wykorzystania, na podstawie umowy zawartej w formie pisemnej, a pozostałą ilość przeznaczyć do produkcji biogazu rolniczego lub zagospodarować na użytkach rolnych, których jest posiadaczem.

Rolnik, który posiada powyżej 100 ha użytków rolnych lub uprawia rośliny intensywne, których lista została określona w załączniku nr 7* do programu działań, na gruntach rolnych na powierzchni 50 ha lub utrzymuje obsadę większą niż 60 DJP według stanu średniorocznego lub nabył nawóz naturalny lub produkt pofermentacyjny do bezpośredniego rolniczego wykorzystania od rolnika, który prowadzi chów lub hodowlę drobiu powyżej 40 000 stanowisk lub chów lub hodowlę świń powyżej 2000 stanowisk dla świń o wadze pow. 30 kg lub 750 stanowisk dla macior lub od podmiotu importującego: - opracowuje plan nawożenia azotem opracowany odrębnie dla każdej działki rolnej. Rolnik, który jest obowiązany do opracowania planu nawożenia azotem, nie może stosować wyższych dawek nawozów niż wynikające z tego planu.

Na liście upraw intensywnych znajduje się 19 upraw polowych (pszenica, pszenżyto, żyto mieszańcowe, kukurydza, rzepak, burak cukrowy i pastewny i ćwikłowy, ziemniak późny, kapusta głowiasta, kalafior, brokuł, kapusta brukselska, marchew, seler korzeniowy, ogórek, cukinia, cebula, por) oraz 3 uprawy pod osłonami (pomidor, ogórek papryka) dla których uzyskanie wysokiego plonu wymusza zastosowanie nawożenia azotem powyżej określonego programu.

Rolnik, którego nie dotyczy obowiązek opracowania planu nawożenia azotem, posiadający ≥ 10 ha lub ≥ 10 DJP inwentarza żywego, stosuje nawozy w wyliczonych dawkach nieprzekraczających maksymalnych ilości azotu działającego ze wszystkich źródeł określonych w tabeli 14 załącznika nr 9 do Programu działań, dla upraw w plonie głównym, dla plonów uzyskiwanych w warunkach uregulowanego odczynu gleby, zbilansowanego nawożenia azotem, fosforem i potasem i stosowania integrowanej ochrony roślin, chyba że rolnik dobrowolnie opracuje plan nawożenia azotem – wtedy stosuje dawki nawozów zgodnie z opracowanym planem.

Podmiot nabywający nawóz naturalny lub produkt pofermentacyjny do bezpośredniego rolniczego wykorzystania w celu nawożenia lub poprawy właściwości gleby od podmiotu importującego nawóz naturalny lub produkt pofermentacyjny lub od podmiotu, który prowadzi chów lub hodowlę drobiu powyżej 40 000 stanowisk lub chów lub hodowlę świń powyżej 2 000 stanowisk dla świń o wadze ponad 30 kg lub 750 stanowisk dla macior jest obowiązany do posiadania planu nawożenia azotem.

Podmiot utrzymujący obsadę większą niż 60 DJP, który nie zagospodarowuje nawozów naturalnych lub produktów biogazowych na UR, których jest posiadaczem nie musi mieć planu nawożenia azotem.

Gospodarstwa posiadające obowiązek planu nawożenia lub planu nawożenia azotem muszą stosować dawki nawozów wynikające z planu, a nie wyższe.

Podmioty prowadzące produkcję rolną, w tym działają specjalne produkcji rolnej, oraz działalność, w ramach której są przechowywane odchody zwierzęce lub stosowane nawozy, zobowiązani są do prowadzenia dokumentacji

Wszystkie dokumenty przechowuje się przez okres 3 lat od dnia zakończenia nawożenia wykonanego na podstawie posiadanego planu nawożenia azotem albo obliczeń maksymalnych dawek azotu

Obowiązkowa dokumentacja:

1. Ewidencja zabiegów agrotechnicznych związanych z nawożeniem azotem – ten dokument jest

wymagany we wszystkich gospodarstwach o powierzchni większej lub równej 10 ha użytków rolnych lub utrzymujących zwierzęta gospodarskie w liczbie większej lub równej 10 DJP według stanu średniorocznego.

Taka ewidencja musi zawierać następujące informacje: data zastosowania nawozu, rodzaj i powierzchnia uprawy, na której został zastosowany nawóz, rodzaj i dawka zastosowanego nawozu oraz termin przyorania nawozu naturalnego, w przypadku zastosowania tego nawozu na terenie o dużym nachyleniu

2. plan nawożenia (po uzyskaniu pozytywnej opinii okręgowej stacji chemiczno-rolniczej i przekazaniu kopii dla wójta, burmistrza oraz wojewódzkiemu inspektorowi ochrony środowiska, właściciemu ze względu na miejsce stosowania nawozów naturalnych lub produktów pofermentacyjnych nie później niż do dnia rozpoczęcia stosowania nawozu naturalnego) wymagany dla rolnika, który posiada gospodarstwo i prowadzi chów lub hodowlę drobiu powyżej 40 000 stanowisk lub chów lub hodowlę 2000 stanowisk świń o wadze ponad 30 kg lub 750 stanowisk dla macior:

3. Plan nawożenia azotem. Taki plan obowiązuje w gospodarstwach o powierzchni powyżej 100 ha użytków rolnych, lub uprawiających tzw. Uprawy intensywne na gruntach ornych powyżej 50 ha lub utrzymujący obsadę zwierząt gospodarskich większą niż 60 DJP według stanu średniorocznego. Plan musi być opracowany dla każdej działki rolnej.

4. Obliczenia maksymalnych dawek azotu – ten dokument jest wymagany we wszystkich gospodarstwach o powierzchni większej lub równej 10 ha użytków rolnych lub utrzymujących zwierzęta gospodarskie w liczbie większej lub równej 10 DJP według stanu średniorocznego.

Dla gospodarstw, które nie mają obowiązku sporządzenia planu nawożenia azotem wprowadzono ograniczenia co do maksymalnych ilości azotu, pochodzących ze wszystkich źródeł dla danej uprawy.

Rolnicy, którzy nie muszą sporządzać planów nawożenia azotem powinni posiadać wyliczenia maksymalnej dawki azotu możliwej do zastosowania.

5. Szkic lub mapkę działek z odnotowanym każdorazowo miejscem i datą lokalizacji przyzmy obornika bezpośrednio składowanego na gruncie w danym roku

6. Dokumentacja terminu zbioru, datę stosowania nawozu, zastosowane nawozy i ich dawkę oraz termin siewu jesiennej uprawy w przypadku upraw jesiennych po późno zebranych przedplonach, buraku cukrowym, kukurydzy lub późnych warzywach

7. Umowa zbytu nawozu naturalnego do bezpośredniego rolniczego wykorzystania, zawarta w formie pisemnej pod rygorem nieważności. Umowa powinna zawierać: dane przekazującego i przyjmującego te nawozy, rodzaje i ilości przekazywanych nawozów, termin ich przekazania oraz cel ich wykorzystania (np. do nawożenia gruntów, do biogazowni, do produkcji podłoży dla pieczarek, itd).

„Ewidencji nawożenia, planów nawożenia azotem oraz obliczeń maksymalnych dawek azotu nie stosuje się do nawożenia upraw pod osłonami (szklarnie, inspekty, namioty foliowe) oraz upraw kontenerowych, wykorzystujących technologię zamkniętego obiegu nawozów i wody”.

W zakresie zasady cross-compliance właściwymi organami kontroli jest ARIMR i IW. ARIMR przeprowadza kontrole administracyjne na miejscu w zakresie płatności bezpośrednich, w tym kontrole w ramach wzajem-

nej zgodności wymogów lub norm. Powiatowy Lekarz Weterynarii ze względu na miejsce zamieszkania lub siedzibę rolnika jest właściwy do przeprowadzenia kontroli administracyjnych, kontroli na miejscu z przestrzegania wymogów. Ponadto oprócz kontroli cross-compliance w zakresie stosowania nawozów, przechowywania nawozów, posiadania dokumentów, kontrole w gospodarstwie prowadzone są przez Inspekcję Ochrony Środowiska a w zakresie właściwego stosowania środków ochrony roślin prowadzenia dokumentacji itp. kontrole przeprowadza Inspekcja Ochrony Roślin i Nasiennictwa. Inspekcja Ochrony Środowiska zgodnie z art. 109 na podstawie wyników kontroli w gospodarstwach wydaje z urzędu decyzję w której może: **nakazać usunięcie w określonym terminie nieprawidłowości stwierdzonych w trakcie kontroli lub ustalić obowiązek uiszczenia opłaty oraz jej wysokość.** Podmioty prowadzące produkcję rolną oraz działalność, o których mowa w art. 102 ust. 1, ponoszą opłatę za:

1) stosowanie nawozów niezgodnie z przepisami wydanymi na podstawie art. 106 ust. 4;

2) przechowywanie odchodów zwierzęcych niezgodnie z przepisami wydanymi na podstawie art. 106 ust.4;

3) prowadzenie dokumentacji realizacji programu działań niezgodnie z przepisami wydanymi na podstawie art. 106 ust. 4 albo za jej brak;

4) brak planu nawożenia azotem, jeżeli jest wymagany zgodnie z przepisami wydanymi na podstawie art. 106 ust. 4. Zgodnie z art. 109. maksymalne stawki opłaty, o której mowa w ust. 1, wynoszą:

1) 2040 zł za stosowanie nawozów niezgodnie z przepisami wydanymi na podstawie art. 106 ust. 4;

2) 3060 zł za przechowywanie odchodów zwierzęcych niezgodnie z przepisami wydanymi na podstawie art. 106 ust. 4;

3) 510 zł za prowadzenie dokumentacji realizacji programu działań niezgodnie z przepisami wydanymi na podstawie art. 106 ust. 4 albo za jej brak;

4) 510 zł za brak planu nawożenia azotem, jeżeli jest wymagany zgodnie z przepisami wydanymi na podstawie art. 106 ust. 4.

Terminy stosowania nawozów

W województwie łódzkim nawozy azotowe mineralne i nawozy naturalne płynne można stosować od 1 marca do 25 października natomiast nawozy naturalne stałe od 1 marca do 31 października. Nawozy azotowe mineralne i nawozy naturalne płynne na uprawy trwałe, wieloletnie, trwałe użytki zielone stosujemy w terminie od 1 marca do 31 października a nawozy naturalne stałe od 1 marca do 30 listopada. Określone terminy stosowania nawozów na gruntach ornych, nie dotyczą podmiotów, które będą zakładać uprawy jesienią po późno zbieranych przedplonach, buraku cukrowym, kukurydzy lub późnych warzywach, gdzie dopuszczalna dawka azotu w wieloskładnikowych nawozach dla zakładanych upraw nie może przekroczyć dawki 30 kg N/ha.

Należy szczegółowo udokumentować termin zbioru, datę stosowania nawozu, zastosowane nawozy i ich dawkę oraz termin siewu jesiennej uprawy.

Określone terminy stosowania nawozów na gruntów ornych nie dotyczą podmiotów, które nie mogły dokonać zbiorów lub nawożenia z uwagi na niekorzystne warunki pogodowe, w szczególności nadmierne uwilgotnienie gleby. Dla tych podmiotów termin graniczny stosowania nawozów to dzień 30 listopada

Określonych terminów nie stosuje się do nawożenia upraw pod osłonami oraz upraw kontenerowych.

Nie stosuje się nawożenia na glebach odłogowanych (gruntach odłogowanych). Przed planowanym zakończeniem odłogowania dopuszcza się zastosowanie nawozów jesienią.

Odległości stosowania nawozów od cieków naturalnych

Nawozy z wyłączeniem gnojowicy stosujemy w odległości 5 m od cieków naturalnych, kanałów, jezior i zbiorników wodnych do powierzchni 50 ha natomiast gnojowicę stosujemy w odległości 10 m od wyżej wymienionych wód powierzchniowych. Jeśli chodzi o jeziora i zbiorniki wodne o powierzchni powyżej 50 ha, ujęć wody, jeżeli nie ustanowiono strefy ochronnej na podstawie przepisów ustawy z dnia 20 lipca 2017r. – Prawo wodne, obszarów morskiego pasa nadbrzeżnego to wszystkie rodzaje nawozów stosujemy w odległości 20 m. Nawozy stosujemy na glebach nieprzykrytych śniegiem, niezamrzniętych, niezalanych wodą.

Odległości te mogą zostać zmniejszone o połowę w przypadku stosowania nawozów przy pomocy urządzeń aplikujących je bezpośrednio do gleby.

Odległości te mogą zostać zmniejszone o połowę w przypadku podzielenia pełnej dawki nawozów co najmniej na 3 równe dawki stosowane w odstępie co najmniej 2 tygodni.

Przechowywanie nawozów naturalnych

Rolnik jest zobowiązany do przechowywania nawozów naturalnych płynnych i stałych w bezpieczny dla środowiska sposób, zapobiegający przedostawaniu się odcieków do wód i gruntu przez zapewnienie powierzchni nieprzepuszczalnych miejsc do przechowywania nawozów naturalnych stałych lub pojemności przykrytych, w szczególności osłoną elastyczną lub osłoną pływającą, zbiorników na nawozy naturalne płynne, które powinny posiadać szczelne dno i ściany. **Obecnie rolnicy mają obowiązek gromadzenia nawozów naturalnych na płycie w przypadku obornika, zbiornika na nawozy płynne w przypadku gnojówki i gnojowicy przez okres 4 miesięcy (czyli na ten okres w którym jest zakaz stosowania nawozów naturalnych).** Natomiast rolnik prowadzący chów lub hodowlę zwierząt gospodarskich w liczbie większej niż 210 DJP, w tym prowadzący chów lub hodowlę drobiu powyżej 40 000 stanowisk lub chów lub hodowlę świń powyżej 2000 stanowisk dla świń o wadze ponad 30 kg lub 750 stanowisk dla macior, **w terminie od dnia 1 stycznia 2022 r., jest zobowiązany do posiadania odpowiedniej powierzchni lub pojemności posiadanych miejsc do przechowywania nawozów naturalnych, która umożliwi przechowywanie co najmniej 6 –miesięcznej produkcji nawozów naturalnych płynnych i co najmniej 5 –miesięcznej produkcji nawozów naturalnych stałych w okresach, w których te nawozy nie są wykorzystywane rolniczo.** Rolnik prowadzący chów lub hodowlę zwierząt gospodarskich w liczbie mniejszej lub równej 210 DJP nie przestrzega obowiązku zapewnienia, **w terminie od dnia 1 stycznia 2025 r., jest zobowiązany do posiadania odpowiedniej powierzchni lub pojemności posiadanych miejsc do przechowywania nawozów naturalnych, która umożliwi przechowywanie co najmniej 6 –miesięcznej produkcji nawozów naturalnych płynnych lub co najmniej 5 – miesięcznej produkcji nawozów naturalnych stałych w okresach, w których te nawozy nie są wykorzystywane rolniczo.**

Zgodnie z obowiązującymi przepisami moż-

na przechowywać obornik bezpośrednio na gruntach rolnych przez okres nie dłuższy niż 6 miesięcy od dnia utworzenia każdej z przyz. Pryzma nie powinna być zlokalizowana na terenie o dopuszczalnym spadku powyżej 3%, w miejscu piaszczystym lub podmokłym, lub w odległości mniejszej niż 25m od linii brzegu wód powierzchniowych, lub pasa morskiego, lub ujęć wód, jeżeli nie ustanowiono strefy ochronnej na podstawie przepisów ustawy Prawo wodne. Obornik na przyzmi na gruncie bez zabezpieczenia przechowuje się w tym samym miejscu dopiero po upływie 3 lat od dnia zakończenia uprzedniego przechowywania obornika.

Rolnik obowiązany jest do posiadania szkicu i mapy z naniesioną przyzmią i datą założenia. Mapę wraz ze szkicem rolnik przechowuje przez okres 3 lat. Natomiast w przypadku gruntu zabezpieczonego (folia, słoma, sieczka) przyzmią z obornikiem może być w tym samym miejscu.

Przez cały rok nie wolno przechowywać pomiotu ptasiego bezpośrednio na gruncie.

Rolnik musi przestrzegać zakazu mycia rozsiewaczy nawozów i sprzętu do aplikacji nawozów oraz rozlewania wody z ich mycia w odległości nie mniejszej niż 25 m od brzegu zbiorników wodnych, jezior, cieków naturalnych, rowów, kanałów oraz ujęć wody, jeżeli nie ustanowiono strefy ochronnej na podstawie przepisów ustawy Prawo wodne lub obszarów morskiego pasa nadbrzeżnego.

Przechowywanie kiszzonek

Produkowane w gospodarstwie pasze soczyste powinny być przechowywane w silosach, rękawach foliowych, na płytach lub na folii, sieczki, słomy lub innego materiału, który pochłania odcieki, oraz pod przykryciem foliowym. Nie wolno przechowywać kiszzonek bezpośrednio na gruncie.

Zwierzęta futerkowe

W przypadku zwierząt futerkowych utrzymywanych w klatkach i bateriach z ażurową podłogą wymagane jest zabezpieczenie gruntu znajdującego się pod nimi. Powierzchnia pod klatkami musi być szczelna, lita, odporna na mechaniczne uszkodzenia, zabezpieczająca przed przedostawaniem się odcieków do gruntu. Nie wolno przechowywać odpadów pochodzących z przygotowania paszy dla mięsożernych zwierząt futerkowych z ich odchodami.

Natomiast identyfikacja i rejestracja zwierząt dotyczy tylko rolników, którzy posiadają zwierzęta. Celem tego systemu jest możliwość ustalenia miejsc pobytu, przemieszczania zwierząt. Obowiązkiem każdego hodowcy jest posiadanie numeru identyfikacyjnego produktu oraz numeru siedziby stada. Rolnik musi zgłaszać w biurze powiatowym ARiMR wszelkie zdarzenia, dotyczące jego stad oraz oznakować sztuki kolczykiem lub tatuażem zgodnie z obowiązującymi przepisami. Posiadacz bydła, owiec, kóz i świń zobowiązany jest prowadzić księgi rejestracji odrębnie dla każdego stada i poszczególnych gatunków zwierząt w formie książkowej lub elektronicznej. Wpisu do księgi rejestracji dokonuje się bezpośrednio po zaistnieniu zdarzenia objętego obowiązkiem wpisu, nie później jednak niż w terminie 7 dni. Wpisy w księdze rejestracji są dokonywane w języku polskim, w sposób czytelny i trwały. Wszelkich zmian wpisów w księdze rejestracji dokonuje się w sposób umożliwiający odczytanie zmienianego wpisu. Dane zwierzęcia, zawarte w księdze rejestracji lub wydrukach, przechowuje się przez okres 3 lat od dnia ubycia tego zwierzęcia ze stada. **Ponadto rolnicy mogą skorzystać z nieodpłatnego portalu IRZplus udostępnionym przez Agencję Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa, służącym**

do przeglądu i składania zgłoszeń zwierzęcych dotyczących bydła, owiec, kóz i świń za pośrednictwem sieci Internet. Informacje o dostępności Portalu IRZ-plus (planowane przerwy serwisowe) są podane na stronie ARiMR pod adresem:

<http://www.arimr.gov.pl/dla-beneficjenta/system-teleinformatyczny-arimr-wniosek-przez-internet/komunikaty-o-dostepnosci-systemow-teleinformatycznycharimr.html>. Login i hasło przy skorzystaniu z aplikacji IRZ plus jest taki sam jak do aplikacji e-wniosek.

Obszar 2

Wymogi obszaru 2 obowiązują od 2011 r. Ten obszar obejmuje dbałość o zdrowie zwierząt, zdrowotność roślin oraz zapewnienie ochrony zdrowia publicznego, bezpieczeństwa żywności i pasz. Ochrona zdrowia zwierząt dotyczy prowadzenia ewidencji leczenia zwierząt. Ponadto zabronione jest podawanie zwierzętom gospodarskim związków o działaniu hormonalnym, tyreostatycznym i betaagonistycznym w innym celu niż leczenie zwierząt, jak i pasz zawierających białko odzwierzęce (mączki mięsno-kostne). W przypadku podejrzenia lub wystąpienia choroby zakaźnej u zwierzęcia producent rolny ma obowiązek zgłoszenia tego faktu powiatowemu lekarzowi weterynarii i pozostawić zwierzęta w gospodarstwie do momentu przyjazdu lekarza weterynarii.

Jeśli chodzi o zdrowotność roślin wymóg ten sprostado się do prowadzenia ewidencji zabiegów środkami ochrony roślin oraz przechowywania tej ewidencji co najmniej 3 lata. Opryski może wykonywać osoba uprawniona, posiadająca aktualne zaświadczenie o ukończeniu szkolenia (ważne 5 lat – tj. szkolenie podstawowe, szkolenie uzupełniające dla osób, które ukończyły szkolenie podstawowe i skończył się termin ważności szkolenia podstawowego) przy użyciu atestowanego opryskiwacza (badanie techniczne opryskiwacza co 3 lata w przypadku nowego opryskiwacza pierwsza atestacja po 5 latach).

Od 2014 r. obowiązuje rolników Integrowana Ochrona toteż w ewidencji stosowania musi rolnik podać przyczynę zastosowania środka ochrony roślin. Również musi pamiętać o wykonaniu kalibracji opryskiwacza przed sezonem

Bezpieczeństwo żywności i pasz dotyczy monitorowania żywności i pasz na poszczególnych etapach produkcji począwszy od produkcji podstawowej w gospodarstwie, przetwarzania i dystrybucji, stosowanie zdanej wody do picia (aktualne zaświadczenie o jakości wody), prowadzenie dokumentacji i zapisów dotyczących produkcji żywności i pasz, które pozwolą na szybkie zidentyfikowanie produktu,

Obszar 3

Kolejny Obszar 3 obowiązuje od stycznia 2013 roku a dotyczy tych rolników, którzy posiadają zwierzęta gospodarskie. Wprowadzenie tego wymogu ma na celu zapewnienie zwierzętom opieki, komfortu, stosowania dozwolonych technologii chowu i hodowli zwierząt, które nie powodują cierpienia zwierząt lub ich trwałe zranienie. Zabronione jest również stosowanie przemocy podczas ich karmienia i pojenia. W dobrostanie ważne jest, by zwierzęta gospodarskie nie były traktowane jak przedmiot produkcji, ale przede wszystkim, jako istoty żyjące, które są zdolne do odczuwania cierpienia. Chów i hodowla zwierząt nie mogą być prowadzone metodami czy też w warunkach, które mogłyby spowodować cierpienie, urazy i uszkodzenia ciała zwierząt. Każdy, kto opiekuje się zwierzętami, powinien stosować się do wymagań dobrostanu, pielęgnacji, bezpiecznej obsługi, naturalnych, zdrowych zachowań czy też obsługi urządzeń wykorzystywanych w przyjętej technologii.

Podczas doglądania zwierząt (co najmniej raz dziennie) należy sprawdzać ich stan zdrowia, stan odżywienia, stan racic, występowanie kulawizn, wykryć ewentualne otarcia, skaleczenia, czy też oswoiałość, niepobieranie pokarmu, problemy z oddychaniem, biegunki czy też odstawanie od stada. Jeżeli zauważone zostaną niepokojące objawy dotyczące stanu zwierząt, należy natychmiast otoczyć opieką chore czy też ranne zwierzę, a w przypadku grupowego utrzymania zwierząt trzeba je odizolować od reszty grupy, zapewnić odpowiednie warunki (ściółka, stały dostęp do wody). Jeśli taka opieka nie przynosi rezultatu trzeba wezwać lekarza weterynarii. Wszelkie zabiegi lekarsko-weterynaryjne może wykonywać tylko lekarz weterynarii. Lekarz ma obowiązek pozostawienia w gospodarstwie odpowiedniej dokumentacji dotyczącej leczenia zwierząt, a posiadacz zwierząt ma obowiązek ją przechowywać (ewidencja leczenia zwierząt, którą przechowujemy 5 lat). Wszystkie zabiegi pielęgnacyjne należy wykonywać w sposób zapewniający ograniczenie stresu i cierpienia zwierzęcia. Zwierzęta gospodarskie muszą otrzymywać pasze dostosowane do gatunku, wieku, kierunku użytkowania i potrzeb behawioralnych. Nowonarodzone zwierzęta powinny otrzymywać siałę najszybciej jak to jest możliwe, nie później niż 6 godzin od narodzin. Zwierzęta szczególnie cielęta i prosięta muszą mieć zapewnioną wystarczającą do ich potrzeb ilość wody pitnej. Zwierzęta gospodarskie utrzymywane w pomieszczeniach powinny być karmione: minimum 1 raz dziennie, a cielęta minimum 2 razy dziennie. Sprzęt i urządzenia do karmienia i pojenia muszą być; wykonane z materiałów nieszkodliwych dla zdrowia zwierząt i ludzi; czyszczone i dezynfekowane regularnie; w dobrym stanie technicznym i sanitarnym. Budynki i pomieszczenia inwentarskie muszą być: utrzymane w czystości, zbudowane z materiałów nieszkodliwych dla zdrowia zwierząt i ludzi, zbudowane tak, że nie ma żadnych elementów wystających, ostrych, podłogi, na których przebywają zwierzęta muszą być gładkie, nieśliskie, stabilne, równe.

Wymogi dotyczące cieląt

Bardzo wysokie wymagania dotyczą utrzymania cieląt. **Przed wszystkim nie wolno ich wiązać. Wyjątkiem jest wiązanie podczas karmienia i to nie dłużej jak na jedną godzinę. Cielęta należy trzymać w kojcach pojedynczych lub grupowych. Podłoga w nich musi być gładka, sucha, sztywna i równa, a legowisko czyste i suche. Cielęta lepiej czują się na legowiskach miękkich. Dla tych poniżej 2 tygodni konieczne jest podawanie ściółki. Jeżeli w gospodarstwie mamy powyżej 6 cieląt mających powyżej ośmiu tygodni życia, to musimy je trzymać w grupie.**

W przypadku utrzymywania cieląt pojedynczo, w kojcu, jego wymiary powinny wynosić:

- szerokość to minimum wysokości cielęcica w kłębie,
 - długości to minimum 1,1 długości ciała cielęcica,
- Natomiast przy grupowym utrzymywaniu cieląt, powierzchnie w kojcu przeznaczone na 1 sztukę powinny wynosić:
- dla cieląt o masie ciała do 150 kg minimum 1,5 m²,
 - dla cieląt o masie ciała 150-220 kg minimum 1,7 m²,
 - dla cieląt o masie ciała powyżej 220 kg minimum 1,8 m²,

Ważne jest, aby ściany w kojcach umożliwiały zwierzętom kontakt wzrokowy i fizyczny. Ponadto w każdym gospodarstwie musi być pomieszczenie przeznaczone do odizolowania zwierząt chorych lub podejrzanych o chorobę oraz specjalnie wydzielone miejsce do porodów. W budynkach, gdzie przebywa bydło konieczne jest utrzymanie odpowiedniej temperatury,

oświetlenia, wilgotności powietrza i wentylacji. Czynniki te tworzą mikroklimat. Jeżeli poszczególne parametry są prawidłowe, zwierzęta czują się tam bardzo dobrze. Oświetlenie może być dzienne lub sztuczne. Przy oświetleniu dziennym stosunek powierzchni okien do podłogi (dla krów) powinien wynosić 1:18. Oświetlenie sztuczne powinno odpowiadać oświetleniu naturalnemu w godzinach od 9.00 do 17.00. Wilgotność powietrza powinna wynosić 60% - 80 % Stężenie gazów ma też bardzo istotne znaczenie. W powietrzu nie powinno znajdować się więcej niż 3000 ppm CO₂, 5 ppm H₂S i 20 ppm NH₃. Do osiągnięcia właściwego poziomu stężenia gazów i zapylenia konieczna jest prawidłowo działająca wentylacja nawiewna i wywiewna. Może ona być grawitacyjna lub mechaniczna. W przypadku wentylacji mechanicznej trzeba zainstalować system alarmowy oraz wentylację awaryjną.

Wymogi dotyczące świń

Świnie, utrzymywane grupowo, mają zapewnione minimalne powierzchnie; świnie utrzymywane pojedynczo muszą mieć zapewnione swobodę ruchów. Loszki i lochy pomiędzy 4 tygodniem po pokryciu a 1 tygodniem przed wyproszeniem mogą być utrzymywane pojedynczo, jeśli w gospodarstwie jest mniej niż 10 szt. loch i loszek. Posiadacz zwierząt zobowiązany jest do zapobiegania agresji świń poprzez stworzenie im odpowiednich warunków bytowania. Powinien zapewnić materiały absorbujące ich uwagę (materiały manipulacyjne); tworzyć grupy świń wyrównanych wiekowo i wagowo, zapewnić dostęp paszy wszystkim świniom jednocześnie, eliminować z grupy świń wyjątkowo agresywnych i ofiar tej agresji. W odniesieniu do ciężarnych loch i loszek wymagane jest: odrobaczenie loch i loszek, jeśli jest to konieczne, oczyszczenie z pasożytów kojców, w których umieszcza się samice z prosiętami, oczyszczenie i jeśli to konieczne, zdezynfekowanie kojców porodowych przed umieszczeniem w nich samic, zapewnienie lochom i loszkom materiałów umożliwiających budowę gniazda, zapewnienie miejsca w kojcu na swobodne proszenie się i ewentualną pomoc człowieka. W gospodarstwach utrzymujących prosięta wymagane jest: utrzymywanie prosiąt z lochą do minimum 28 dnia życia, chyba, że zagrożone jest życie lochy lub prosiąt, zabezpieczenie prosiąt w kojcu przed przygnieceniem przez lochę, stosowanie ściółki dla prosiąt do 2 tygodnia życia.

Wymogi dotyczące knurów zarodowych

Kojec knura musi posiadać co najmniej minimalną powierzchnię i musi być usytuowany tak, by knur mógł widzieć, słyszeć i wachać inne świnie. W kojcu musi być wydzielone czyste, suche miejsce przeznaczone dla wypoczynku knura.

Całkowicie zabrania się: wiązania świń, pętania świń, drutowania nosów świń utrzymywanych w pomieszczeniach.

Szkolenia nt. „Norm i wymogów wzajemnej zgodności w województwie łódzkim” z uwzględnieniem obowiązujących zmian przeprowadzone przez Izbę Rolniczą Województwa Łódzkiego cieszyły się dużym zainteresowaniem rolników. W ramach projektu przez IRWŁ zostało przeszkolonych 225 osób.

Beata Gregorczyk - Rzewuska

Piotr Kociołek

Źródło: Materiały szkoleniowe CDR Brwinów „Ograniczenie zanieczyszczenia wód azotanami pochodzącymi ze źródeł rolniczych 2018r.” „Materiał informacyjny dotyczący zasady wzajemnej zgodności” Warszawa, luty 2018r., Broszury ARiMR „Zasada Wzajemnej Zgodności” październik 2018r.

Plonowanie grochu siewnego w doświadczeniach PDO

Od kilku lat prowadzone są działania naukowo-badawcze i hodowlane mające na celu odtworzenie rynku roślin bobowatych grubonasiennych z rodzimych źródeł. Jednym z nich jest „Inicjatywa białkowa COBORU”, która poprawę bilansu paszowego i białkowego w kraju upatruje w zwiększeniu powierzchni uprawy tej grupy roślin. Światowy zachwyt nad soją powoduje minimalizowanie roli krajowych roślin strączkowych. Rozszerzone prace doświadczalne nad tymi gatunkami, których zadaniem jest dostarczenie obiektywnej informacji na temat wartości gospodarczej poszczególnych odmian mają na celu zachęcić rolników do ich uprawy.

Uprawa grochu siewnego w Polsce ma długą tradycję. Do niedawna, gatunek ten, zaliczany był do najważniejszych roślin dostarczających białka paszowego, odgrywał też ważną rolę, jako roślina jadalna. Groch siewny pełnił ważną rolę w płodozmianie przerywając częste następstwo zbóż po sobie i gwarantował wysoki plon rośliny następczej. Odbudowa uprawy grochu siewnego na szerszą skalę, byłaby ratunkiem dla naszych gleb, a także pomogłaby choć w części, zmniejszyć deficyt białkowy w kraju. Uprawa grochu siewnego nie jest skomplikowana, ale o jej powodzeniu decydują istotne elementy agrotechniki.

1. Nawożenie mineralne. Groch siewny wymaga gleb klasy bonitacyjnej IIIa i IIIb, w dobrej kulturze, o uregulowanych stosunkach wodnych i o odczynie zbliżonym do obojętnego. Ze względu na rozwój bakteriofagów potrzebny jest kilkuletni odstęp w uprawie po sobie roślin bobowatych. Przed orką zimową należy zastosować nawożenie fosforowo-potasowe w dawkach 50-80 kg P₂O₅/ha i 80-90 kg K₂O/ha. Startową dawkę azotu w formie szybko działającej, nie większej niż 30kg/ha, wysiewamy tuż przed siewem.

2. Staranna uprawa. Dobre wyrównanie pola powoduje lepsze działanie herbicydów, precyzyjniejszy siew i zbiór bez strat.

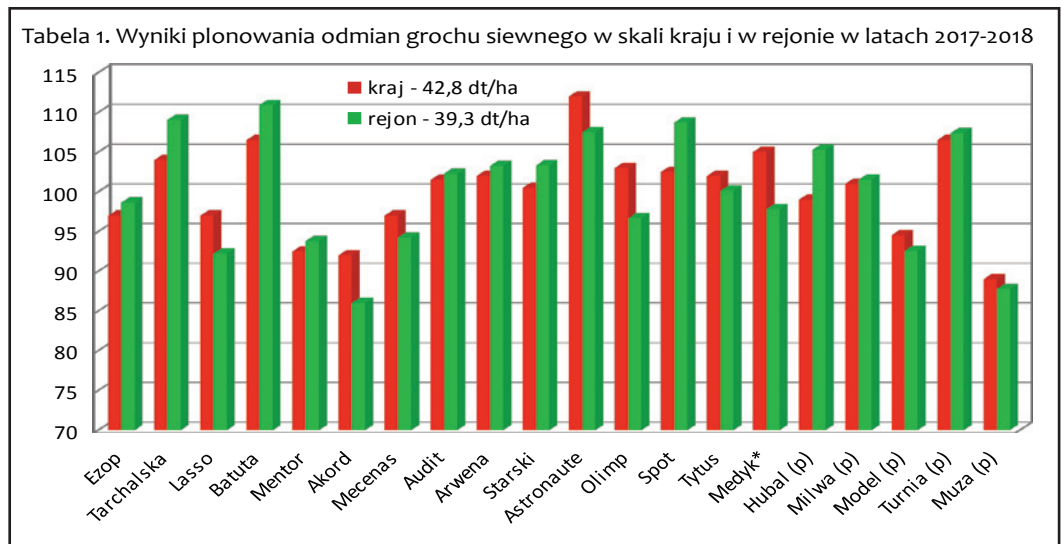
3. Siew. Należy wcześniej przystąpić do wysiewu, gdyż nasiona do skielkowania potrzebują dużo wilgoci w glebie, a każdy dzień opóźnienia skraca wegetację i obniża plonowanie. Warunkiem powodzenia uprawy jest wysiew materiału kwalifikacyjnego zaprawionego zaprawą nasienną. Najlepiej wybrać odmianę z Listy Odmian Zalecanych do uprawy na terenie województwa, a także zastosować szczepionkę bakteryjną. Optymalna głębokość siewu wynosi 6-8 cm, co umożliwi dobre ukorzenienie, zmniejszy wyleganie odmian i chroni przed wyplukaniem przez wiosenne deszcze i spływającą wodę.

4. Ochrona przed chwastami. Szersze międzyrzędzia umożliwiają chwastom szybki wzrost i konkurencyjność w uprawach. Rośliny bobowate są szczególnie wrażliwe na zachwaszczenie wtórne. Większość herbicydów stosuje się przedwschodowo.

5. Ochrona przed szkodnikami i chorobami. Groch uchodzi za roślinę fitosanitarną z powodu niewielkiego porażania się chorobami, co wynika z małego arealu jego uprawy. Do najczęściej występujących chorób należą: askochytoza, mączniak rzekomy i fuzaryjne więdnienie grochu. Szkodniki natomiast stanowią niewątpliwą problem w uprawach, a brak ochrony prowadzi do znacznych strat w plonie i obniża jego jakość. We wczesnych fazach wzrostu należy zastosować zabieg na oprzędzika pręgowanego, tuż przed kwitnieniem przynajmniej dwa zabiegi na strąkowca

kwiatach i żółtych nasionach. Nasiona tych odmian nadają się na cele kulinarne, jak również na paszę. Drugą grupą są odmiany pastewne. Rośliny tej grupy różnią się między sobą wysokością, ulistnieniem, barwą kwiatów i nasion. Mogą być uprawiane na cele paszowe, jak również na zielonkę.

W 2018 roku w doświadczeniach Porejestrowego Doświadczalnictwa Odmianowego badano 20 odmian grochu siewnego, w tym 15 odmian ogólnoużytkowych i 5 odmian pastewnych. Badania w rejonie prowadzone były w SDOO w Sulejowie, w ZDOO w Kawęczynie i w ZDOO w Kochcicach. Wyniki plonowania odmian pochodzą z 2017 i 2018 roku, zostały zestawione w % wzorca, w skali kraju i rejonu. Gwiazdką oznaczona została odmiana, której wyniki plonowania pochodziły z jednego roku. Średni plon odmian w kraju był nieznacznie wyższy od plonowa-

grochowego i pachówkę strączkóweczkę. Przez cały sezon wegetacyjny należy "mieć oko" na mszyce.

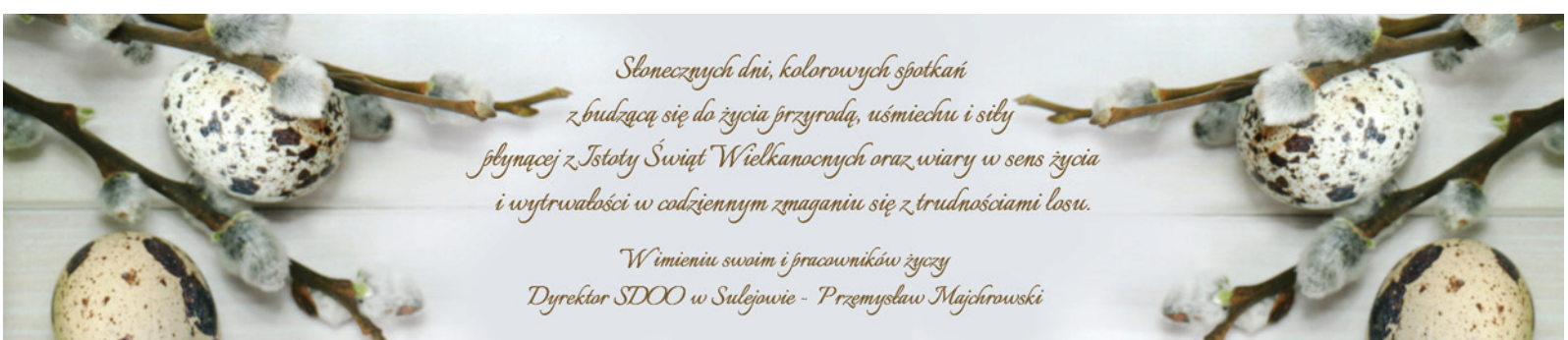
6. Zbiór plonu. Jedną z ważnych cech grochu jest skłonność do wylegania. Mechanizm odporności wynika ze sztywności łodygi i wąsów czepnych. Odmiany wąsolistne są bardziej odporne na wyleganie. Pęknięcie strąków i osypywanie nasion jest „słabością” roślin bobowatych. Aby zebrać plon o dobrej jakości i nie dopuścić do strat należy przystąpić do omłotu w optymalnym terminie.

Krajowy Rejestr z odmianami grochu siewnego co roku powiększa się o nowe kreacje, które coraz lepiej spełniają oczekiwania rolników. Odmiany podzielone są na dwie grupy: ogólnoużytkowe i pastewne. Pierwszą grupę stanowią odmiany wąsolistne o średniowysokich roślinach, białych

nia w rejonie. Najlepiej plonującą odmianą w kraju okazała się odmiana Astronaute (112% wzorca – 47,9 dt/h). Dobrze plonowały również odmiany Batuta i Turnia (107% wzorca – 45,8 dt/h). W rejonie dominowały odmiany: Batuta (111% wzorca – 43,6 dt/h), Tarchalska i Spot (109% wzorca – 42,8 dt/h), Astronaute i Turnia (108% wzorca – 42,4 dt/h).

Przedstawione wyniki plonowania były podstawą do utworzenia Listy Odmian Zalecanych do uprawy na terenie województwa łódzkiego dla grochu siewnego w roku 2019. Znalazły się na niej odmiany: **Astronaute, Batuta, Spot i Turnia.**

Ilona Śpiewak
COBORU Stacja Doświadczalna
Oceny Odmian w Sulejowie

Serce do strusi

- gospodarstwo hodowlane z pasją

W województwie łódzkim istnieje jedna z nielicznych w Polsce ferm strusi, która posiada ptaki reprodukcyjne i prowadzi hodowlę strusi. Ojciec i syn, Benedykt Bratus i Michał Bratus zarządzają fermą od 20 lat. Swoje pierwsze ptaki pan Benedykt kupił 18 sierpnia 1999 roku i od tego momentu zaczęła się jego przygoda ze strusiami i jednocześnie pasja życia.

Największy struś, jakiego wyhodowali na swojej fermie i którego udało się zważyć miał prawie 3 m wzrostu i ważył ponad 190 kg. W opracowaniach naukowych podaje się, że strusie z reguły ważą około 150 kg i mierzą do 270 cm. Do niedawna hodowla mogła się również poszczycić strusiami niemal z całej Europy, które pan Michał specjalnie sprowadzał do fermy ojca. Do dziś w Polsce są tylko 3 fermy, które próbują spełniać takie wymogi hodowli, które bez problemu spełnia gospodarstwo hodowlane w Swobdzie (gmina Zgierz).

- Jaja strusie są ostatnio bardzo popularne na Wielkanoc. Coraz częściej wykorzystywane do wypieków, ale przede wszystkim, jako ozdoby na wielkanocny stół. Jedno z naszych najdroższych jaj, z którego wykonano pisanekę, zostało sprzedane za 6,5 tys. zł. – *zaznacza pan Benedykt Bratus.* - Wielokrotnie słyszę, że jajo strusie jest drogie w porównaniu do jaj kurzych. Ale ja na to mówię, proszę sobie wejść na wybieg strusi i wziąć jajo za darmo. Wszyscy śmiałkowicie rezygnują i to chyba w pełni pokazuje jak bardzo niebezpiecznie jest prowadzenie takiej hodowli. Jak wiele potrzeba zaangażowania oraz wiedzy na temat tych ptaków. Nam, ciężko jest wyjąć jajo ze środka wybiegu, gdzie najczęściej je składają, a przecież zajmujemy się hodowlą już 20 lat. Zachęcam strusie i kopię im dołki bliżej ogrodzenia, niestety składają jaja na środku. Niebezpiecznie jest wejść na ich teren.

- Dlaczego?

- Struś jest zwierzęciem stadnym, terytorialnym, bardzo broni swojego terenu. Trzeba zaznaczyć, że jest to „ptaszek”, który za trzecim swoim krokiem osiąga prędkość 70 km/h (i może tak biec 20 km osiągając w porywach nawet 90 km/h), a za drugim staje w miejscu. Przypomnę, że samochód pędzący 50/h jak zacznie hamować to musi pokonać jeszcze 20 m, aby się zatrzymać. To o czymś świadczy... Mówimy, że jak koń kopnie to może zabić człowieka. Ale koń kopie siłą 7 kg na cm², a struś „tylko” 30... Oczywiście nie zapominamy o pazurku, który jest jak szabla przy takiej sile. Struś należy do pierwszej grupy najniebezpieczniejszych zwierząt na świecie. Proszę teraz wejść na ich teren... – *śmieje się pan Benedykt.*

- A wydawałoby się, że taki uroczy i łagodny. To tylko struś, który chowa głowę w piasek...

- Na naszej fermie mieliśmy już takie przypadki, że ojciec wyciągał mnie za nogi z wybiegu albo ja jego. Tak nas poturbowały. One reagują błyskawicznie, z siłą przekraczającą ludzkie pojęcie i zdają sobie z niej sprawę – mówi Michał Bratus. – To my się ich boimy, a nie one nas, więc dlaczego mają chować głowę w piasek ze strachu? To taki mit, ponieważ strusie od czasu do czasu szukają w piasku protein typu myszka, jaszczurka, zresztą one cały czas szukają jedzenia.

- No właśnie, co jedzą takie olbrzymy?

- Stosujemy mieszankę zbóż. Jest też specjalny koncentrat by dostarczyć im wszystkie witaminy. Pożywienie mu-

szą mieć podawane w kawałkach, ponieważ strusie wrzucają sobie jedzenie do dzioba w całości. No i oczywiście strusie muszą mieć dostarczane naturalne pożywienie, ponieważ nie przyswajają żadnych wynałazków.

- Choć mój telefon komórkowy już jeden „poszedł”... – *żartuje pan Benedykt.* - Niektórzy hodowcy dają strusiom również kukurydzę, ponieważ jest wysokoenergetyczna, ale ja nie daję, nasze olbrzymy za bardzo po kukurydzy rozrabiają. Warto przy tej okazji zaznaczyć – *dodaje* – że struś w ciągu miesiąca rośnie nawet do 30 cm, a w fazie szybkiego wzrostu potrafi 60% tego, co zje „włożyć” w masę ciała. Jego przemiana materii jest przepotworna. Nie przesadzaj, jeśli powiem, że rano mam takie strusie, a wieczorem już większe.

- Hodowcy, m.in. z RPA, którzy nas odwiedzali, byli zaskoczeni wielkością naszych strusi i warunkami, jakie mają do życia – *zaznacza pan Michał.* - U nich hoduje się przede wszystkim małe strusie, stąd był to dla nich szok, kiedy zobaczyli nasze olbrzymy, które miewają po 250 cm wzrostu.

- Jak to się stało, że zdecydowaliście się panowie na tak niebezpieczną hodowlę?

- Ojciec chciał przeprowadzić się na wieś i „coś” hodować. Krowy, świnię... to przecież takie banalne, więc wymyślił, że będziemy hodować strusie lub „coś” w tym stylu. No i trafiły się strusie – *śmieje się Michał Bratus.*

- Były też lamy, ale kosztowały trochę za drogo. Strusie były tańsze to kupiliśmy – *dodaje pan Benedykt.* - Tutaj, gdzie mamy gospodarstwo, były same pola, ale z synem w ciągu pół roku wybudowaliśmy fermę od podstaw, nawet z podwójnym ogrodzeniem dającym 100% bezpieczeństwa.

- Panie Benedyckie, pana chyba fascynują te ptaki, mówi pan o nich z ogromną sympatią, ba (!) nawet czułością!

- Jestem na rozstaju dróg, ze względu na wiek i problemy zdrowotne, już nie mogę się nimi zajmować, tyle ile bym chciał. Każdy ma swój krąg zainteresowań – ten jest mój. Do strusi trzeba mieć serce i cierpliwość. Tutaj nie można nic siłowo, tylko trzeba z nimi postępować ze spokojem i sprytem.

- To całe życie ojca, jego pasja. I ogromna wiedza. Bez problemu przez 3 godziny panią zagada. Największą radość u ojca widziałem wtedy, kiedy przyjeżdżały wycieczki i dzieci zaczęły słuchać go jak zaczarowane, a on opowiadał i opowiadał... Na koniec spotkania egzaminował grupę, a nasi mali goście wszystko pamiętali i udzielali właściwych odpowiedzi. Same panie nauczycielki były zaskoczone ilością przyswojonej przez dzieci wiedzy. A jak się okazuje, wiedza o strusiach nie jest ani powszechna, ani łatwa. Niedawno w znanym programie telewizyjnym, padło pytanie: Który struś pochodzi z Australii? Można było wybrać z 4 odpowiedzi: emu, nandu, kazuar, kiwi. Niestety żadna nie była właściwa, ponieważ żaden z nich nie jest strusiem, tylko nieliczne klasyfikacje zaliczają je do rzędu *Struthioniformes*.

- A jaki gatunek strusia panowie hodują?

- Są to strusie afrykańskie, teraz już mamy krzyżówki. Proszę sobie wyobrazić, że jest to jedyny ptak na świecie, który ma dwa palce – *zaczyna swoją opowieść pan Benedykt.* - To są najbardziej pierwotne ptaki, rodzina bezgrzebieniowców, czyli nieposiadających mięśni piersi. Struś, kiedy chce się zaprezentować przed samicami pieje i ryczy jak lew, a wtedy jego szyja robi się 5, 6 razy grubsza. Zaczyna tańczyć i rzucać głową. Strusie to bardzo ciekawe zwierzęta, mają trzecią powiekę niebieską, chroni ona oko przed piaskiem. Biegają jak baletnice, ale to tylko złudzenie. Siła uderzenia o podłoże jest ogromna. Kiedy chcą się zatrzymać w tym swoim biegu to podnoszą skrzydła, a te osobniki na końcu stada, widząc przed sobą białe upierzenie, otrzymują znak, że trzeba hamować. Wbrew pozorom pióra strusia nie powodują alergii, są antystatyczne i dlatego szyje się z nich ubrania dla alergików. Skóra po wyprawieniu jest droższa niż skóra krokodyla. Używa się jej do produkcji butów, pasków, foteli i nigdy nie potrzebuje żadnej pielęgnacji ani czyszczenia.

- Czy strusia da się oswoić? Widzę, ile serca wkładacie panowie w tę hodowlę. Czy strusie rozpoznają swoich opiekunów?

- Nie, ponieważ ich oko jest dwa razy większe od mózgu. Oczywiście, w środku w głowie, łączą się. Struś widzi na odległość 5 km, ale często nas nie poznaje, dlatego musimy wychodzić do nich wciąż w tych samych ubraniach o tym samym zapachu, w tych samych kolorach. A wszystko to dla naszego bezpieczeństwa – *zaznacza pan Michał.*

- Do niedawna w Polsce było najwięcej ferm strusi w Europie...

- Kiedyś tak, niestety realia się zmieniły, a taka hodowla wymaga absolutnego zaangażowania, stąd wiele osób z niej zrezygnowało. Polskie ubojnie sprowadzają strusie z Czech, ze Słowacji, Litwy i z Węgier, by zapewnić sobie ciągłość dostaw.

- Panie Benedyckie skąd w ogóle pomysł na strusie w Polsce? Przecież to nie jest ptak, który naturalnie zamieszkuje nasze tereny.

- To bardzo ciekawa historia. W 1863 roku po Powstaniu Styczniowym wyemigrowało do Afryki około 60 polskich rodzin. Żyjąc w nowych warunkach, Polacy starali się do nich przystosować i przeżyć. Jednak wiele czasu i zaangażowania traciło na obserwację strusi i miejsc składania przez nie jaj. Wpadli na świetny pomysł, żeby raz zagonić strusie i ogrodzić teren. Popyt i podaż się zmienił, strusie już nie były atakowane, tylko zaczęto je hodować. I to dzięki Polakom. Tak to wszystko się zaczęło...

Rozmawiała Sylwia Skulimowska

Gospodarstwo Rolne Ferma Strusi

Benedykt Bratus, Michał Bratus

Swoboda 1, 95-001 Biała, Kom. 606 893 394

WIOSENNA OFERTA TOWARZYSTWA UBEZPIECZEŃ WZAJEMNYCH „T UW”

- UBEZPIECZENIA UPRAW ROLNYCH Z DOPLATAMI ZE ŚRODKÓW BUDŻETU PAŃSTWA

Z końcem marca br. Towarzystwo Ubezpieczeń Wzajemnych „T UW” rozpoczęło wiosenną akcję zawierania umów ubezpieczenia upraw rolnych od zdarzeń losowych.

Towarzystwo oferuje ubezpieczenia upraw rolnych z możliwością uzyskania dopłat do składek ze środków budżetu państwa począwszy od 2006r., czyli od początku obowiązywania dopłatowego programu ubezpieczeń upraw rolnych i zwierząt gospodarskich, realizowanego na podstawie przepisów ustawy z dnia 7 lipca 2005r. o ubezpieczeniach upraw rolnych i zwierząt gospodarskich.

Skorzystanie przez producenta rolnego z dopłaty do składki z tytułu zawarcia umowy ubezpieczenia upraw rolnych w Towarzystwie Ubezpieczeń Wzajemnych „T UW”, umożliwiona podpisana w grudniu 2018r. umowa Towarzystwa z Ministrem Rolnictwa i Rozwoju Wsi, będącym dysponentem środków zarezerwowanych na ten cel w budżecie państwa. Należy podkreślić fakt, iż nowelizacja ustawy spowodowała, że ubezpieczenia upraw rolnych mogą być oferowane na korzystniejszych warunkach. Zlikwidowany został dotychczasowy próg dopłatowy stawki taryfowej (6% s.u.), powyżej których rolnik nie mógł już skorzystać z dopłaty do składki ze środków budżetu państwa. Ustawa zagwarantowała w budżecie państwa kilkukrotnie wyższą, niż w latach poprzednich, kwotę przeznaczoną na dopłaty do składek ubezpieczeniowych, tj. 1.188.965 tys. zł (2016 r. - 207 mln zł). Producenci rolni mają możliwość uzyskania dopłaty do składki ze środków z budżetu państwa w pełnej jej wysokości (65%) przy ubezpieczeniu wielu rodzajów

upraw rolnych - bez względu na wysokość zastosowanej stawki taryfowej. Wyjątkiem są ubezpieczenia drzew i krzewów owocowych oraz truskawek, w przypadku których ustawodawca przewiduje progi dopłatowe na poziomie 9% s.u. (uprawy na klasach gleby I – IV), 12% s.u. (klasa V) i 15% s.u. (klasa VI).

Wprowadzone zmiany miały widoczny wpływ na wzrost zainteresowania producentów rolnych ubezpieczeniami upraw rolnych z dopłatami ze środków budżetu państwa. Zwiększyło się również zainteresowanie rolników ubezpieczeniami upraw rolnych od ryzyka przymrozków wiosennych, na co niewątpliwie miał wpływ, w czasie zimowych miesięcy, wyjątkowo długi okres z niskimi temperaturami oraz zimna wiosna. Tradycyjnie już dużym zainteresowaniem cieszą się ubezpieczenia upraw rolnych (przede wszystkim zbóż i rzepaku) od ryzyka gradu - stanowią one największy udział we wiosennych ubezpieczeniach upraw rolnych.

Należy pamiętać, że rolnikowi, który nie spełni obowiązku zawarcia umowy ubezpieczenia obowiązkowego upraw (od co najmniej jednego z pięciu ryzyk: gradu, przymrozków wiosennych, powodzi, suszy lub ujemnych skutków przezimowania), tj. ubezpieczenia co najmniej 50% ich powierzchni, wnosi opłatę, która stanowi równowartość w złotych - 2 euro od 1ha, ustaloną przy zastosowaniu kursu średniego ogłaszanego przez Narodowy Bank Polski (według tabeli kursów nr 1 w roku kontroli).

Oplata za niespełnienie tego obowiązku jest wnoszona na rzecz gminy właściwej ze względu na miejsce zamieszkania rolnika lub jego siedzibę. Powyższe sankcje nie mogą jednak być stosowane wobec rolnika w przypadku, gdy nie zawarł on umowy ubezpieczenia obowiązkowego z powodu pisemnej odmowy przez co najmniej dwa zakłady ubezpieczeń, które zawarły z ministrem właściwym do spraw rolnictwa umowę w sprawie dopłat.

W Towarzystwie Ubezpieczeń Wzajemnych „T UW” wykupując polisę ubezpieczenia upraw rolnych z dopłatami do składek z budżetu państwa, można otrzymać dodatkową zniżkę za posiadanie w Towarzystwie umowy obowiązkowego ubezpieczenia budynków wchodzących w skład gospodarstwa rolnego oraz za jednorazową opłatę składki. Można również opłacić składkę w dwóch ratach.

Zachęcając zatem do sprawdzenia oferty ubezpieczenia upraw rolnych Towarzystwa Ubezpieczeń Wzajemnych „T UW”, zapraszamy do zapoznania się z jej szczegółami na stronie internetowej www.tuw.pl, w jednostkach terenowych Towarzystwa lub u naszych Przedstawicieli.

** Informacja stanowi materiał promocyjny Towarzystwa Ubezpieczeń Wzajemnych „T UW” z siedzibą w Warszawie 02-793, ul. H. Raabego 13.*

TOWARZYSTWO
UBEZPIECZEŃ WZAJEMNYCH

T U W

*Z okazji zbliżających się Świąt Wielkanocnych składamy najserdeczniejsze życzenia:
dużo zdrowia, radości, smacznego jajka, mokrego dyngusa,
mnóstwo wiosennego słońca oraz samych sukcesów
dla naszych Członków i Partnerów*

Towarzystwo Ubezpieczeń Wzajemnych „T UW”

ŚWIEŻE I ZDROWE BO ZE ZJAZDOWEJ

Wielkiej Nocy czas...

Święta Wielkiej Nocy to czas wypełniony spotkaniami w rodzinnym gronie. Na te wyjątkowe dni przygotowujemy pyszne, tradycyjne potrawy i dekorujemy stół nadając mu świątecznego charakteru. Pisanki i świeże kwiaty to absolutnie obowiązkowe elementy tego wystroju.

Kulinarną zaletą Świąt Wielkanocnych jest to, że na stole pojawić się może niemal wszystko, czego zapagniemy. Trudno sobie wyobrazić wielkanocny posiłek bez jajek czy białej kiełbasy, ale w tym przypadku nie preferujemy aż tak restrykcyjnych, tradycyjnych przepisów, jak to się dzieje w czasie Wigilii. Jednak na tradycyjnym wielkanocnym stole nie może zabraknąć koszyczka ze święconym jedzeniem, a w nim: chleb, biała parzona kiełbasa, pieczona szynka, jajka, ćwikła, chrzan i oczywiście ciasto wielkanocne. To, co wkładamy do koszyczka ma znaczenie symboliczne.

Chleb - najprostsza, podstawowa potrawa, niezbędna do życia, dla chrześcijan symbol nadzwyczajny – ciało Chrystusa.

Jajko - symbol odradzającego się życia zwycięstwa nad śmiercią. Podzielenie się jajkiem rozpoczyna śniadanie wielkanocne, co łączy się z życzeniami radości, zdrowia i szczęścia w życiu rodzinnym. Sól - dawniej posiadała

moc odstraszenia wszelkiego zła, symbolizuje oczyszczenie, sedno istnienia i prawdy.

Wędlina - zapewnia płodność i dostatek.

Ser - jest symbolem przyjaźni zawartej między człowiekiem a siłami przyrody.

Chrzan - samodzielnie utarty, w tradycji ludowej był symbolem siły i fizycznej krzepcy.

Ciasto - koniecznie domowe to symbol umiejętności i doskonałości.

Jednak największe znaczenie symboliczne ma baranek, wśród chrześcijan uosabiający zwycięstwo Chrystusa, który jak ofiarny baranek oddał swoje życie za ludzi, by następnie zmartwychwstać i odnieść zwycięstwo nad grzechem, złem i śmiercią. Wielkanocne baranki wykonuje się z cukru, czekolady, ciasta, chleba bądź masła.

Wielkanocna uczta następuje po 40-dniowym poście i rozpoczyna się czas radości. Honorowe miejsce na wielkanocnym stole zajmują symbole świąt Wielkiej Nocy - baba drożdżowa, pascha, mazurki.

Zapraszamy na przedświąteczne zakupy na Łódzki Rynek Hurtowy „Zjazdowa” S.A.!

W hurtowniach i na rynku rolnym czeka na Państwa szeroka gama produktów do koszyczków i na stół wielkanocny.

FIT BABKA WIELKANOCNA

Składniki:

100 g mąki ryżowej
30 g mąki kukurydzianej
4 jaja
100 ml jogurtu naturalnego
50 g ksylitolu
proszek do pieczenia
cytryna

Przygotowanie: Żółtka jaj utrzeć z ksylitolem, a białka ubić na sztywną pianę. Do żółtek przesiać obie mąki, dodać jogurt naturalny i łyżeczkę proszku do pieczenia. Wszystko razem zmiksować. Następnie dodać pianę z białek. Cytrynę dokładnie umyć. Zetrzeć z niej skórkę i dodać do masy. Wymieszać. Masę przełożyć do formy na babkę. Piec w 180 stopniach przez ok. 35 minut.

Źródło przepisu i zdjęcie:
www.akademiadobregosmaku.sggw.pl

*Pogodnych i wesołych Świąt Wielkiej Nocy.
Rodzinnej atmosfery świątecznego śniadania,
bogatego zajęczka i wiosennego nastroju*

*życzy Zarząd i Pracownicy
Łódzkiego Rynku Hurtowego Zjazdowa S.A.*

Łódzki Rynek Hurtowy Zjazdowa S.A.

ul. Budy 4 91-610 Łódź tel.: 42 650 87 02 marketing@zjazdowa.com.pl

Koło Gospodyń Wiejskich w Celigowie

Koło Gospodyń Wiejskich w Celigowie to koło reaktywowane w 2012 roku z inicjatywy naszej pani sołtys Jadwigi Kowalczyk. Koło jest nieduże, bo liczy sobie 18 osób. Możemy jednak spokojnie o sobie powiedzieć, że choć nas mało to prężnie działamy i jesteśmy bardzo aktywne!

Początki Koła sięgają 1976 roku, wtedy zrzeszało ono 36 pań. W tych latach panie, które należały do koła dostawały od kółek rolniczych możliwość kupienia po dobrej cenie, np. kurczątki do chowu. Prowadzony był zeszyt i co roku starannie notowane, kto ile ich otrzymał. Bardzo popularne były wtedy spotkania pań na pogaduszkach, na tzw. „pierzaczkach”. Gęsie pióra trzeba było poprzerzywać, żeby później wyszła z tego piękna poducha czy pierzyna. Te spotkania odbywały się zimą, zazwyczaj w domu u którejś z członkiń. W czasie wspólnych wieczorów panie rozmawiały o sprawach dnia codziennego, dużo śpiewały, a także opowiadały żartobliwie o swoich rodzinach i mężach.

Dziś nasze Koło to 18 osób. Jesteśmy w różnym wieku – bo najstarsza nasza członkini ma 79 lat, a najmłodsza 25 lat – ale daje nam to szansę na pokoleniową wymianę poglądów. Lubimy być razem, dosyć często się spotykamy i mamy nadzieję, że nasza praca podoba się wszystkim naszym mieszkańcom, bo to daje największą radość i moc satysfakcji. Tak intensywnie działamy od kilku lat, ale najważniejsza jest dla nas wspólna integracja, dzielenie się pasjami, wymiana doświadczeń, czy takie najzwyklejsze spotkania

z innymi paniami i pogaduszki przy kawie. Dlatego staramy się promować nasze Koło w prasie lokalnej, gdzie prezentujemy przepisy na dania wielkanocne lub bożonarodzeniowe. Współpracujemy ze wszystkimi Kołami Gospodyń Wiejskich w naszej gminie. Nasza Przewodnicząca Kół Gospodyń Wiejskich Gminy Głuchów Pani Teresa Jędraszak zawsze służy nam pomocą i dobrą radą. Prowadzimy także kronikę, by w przyszłości nasze wnuki mogły o nas poczytać, obejrzeć zdjęcia i docenić to, co warte jest dziś ocalenia od zapomnienia.

Bierzemy udział w wielu festynach i uroczystościach gminnych oraz powiatowych. Co roku, nie może nas zabraknąć na Rodzinnym Festynie „Na Przydrożku”, organizowanym przez władze Gminy Głuchów. Od kilku już lat prezentujemy nasze potrawy na Skierniewickim Świątku Kwiatów, Owoców i Warzyw. Ośrodek Elitarnego Materiału Szkółkarskiego Instytutu Ogrodnictwa Sp. z o.o. w Prusach organizuje, co roku, „Owocową Wiosnę” i „Owocową Jesień”, gdzie nasze Koło zawsze ma swoje stoisko i może zaprezentować swoją działalność.

W miesiącu świadomości raka piersi, w październiku ubiegłego roku, zorganizowałyśmy spotkanie z panią doktor onkolog. Uczyliśmy się badać swoje piersi. Na sztucznej piersi musiałyśmy znaleźć guzki różnej wielkości. Na to spotkanie zaprosiłyśmy także panie z sąsiedniej wioski. Te z nas, które ukończyły 50-ty rok życia dostały skierowanie na darmową mammografię. Dla nas i dla naszych rodzin to było bardzo potrzebne i ważne spotkanie. Zachęcamy wszystkie panie do regularnych badań.

Oprócz różnego rodzaju imprez i spotkań ogromną satysfakcją sprawia nam także przygotowywanie obiadów dla niepełnosprawnych pielgrzymów, którzy co roku, od kilkudziesięciu lat, w naszej głuchowskiej parafii zatrzymują się na odpoczynek. To dla nas zaszczyt i honor ugościć tak wspaniałych ludzi i być częścią ich wędrówki. Kulinarnie wspieramy też Dom Dziecka w Strobowie, gdzie na pikniku rodzinnym organizowanym przez opiekunów domu rozdajemy nasze pyszności. Radość dzieci i ich uśmiech są dla nas bezcenne.

Warto zaznaczyć, że kiedy w 2012 roku zdecydowałyśmy się reaktywować Koło, nie miałyśmy nic. Kuchnia w naszej strażnicy nie istniała... i nie tylko kuchnia, ponieważ wszystkie pomieszczenia musiały przejść gruntowny remont. Teraz do naszej dyspozycji są dwie sale do przyjmowania gości, schludne łazienki. Ale naszą dumą jest kuchnia – piękna i w pełni wyposażona. Mamy nowoczesny sprzęt, ale też starą kuchnię węglową i piec kaflowy, który odkupiłyśmy od osoby wyburzającej dom. Warto pokazywać młodym

jak gotowało się kiedyś. Jesteśmy z tego wszystkiego bardzo dumne, ale nie spoczywamy na laurach. Chcemy jeszcze udoskonalać to, co już jest.

Wiele radości sprawiają nam nasze wspólne spotkania i rozmowy, my po prostu się lubimy i lubimy razem gotować. I tak jak kiedyś przed laty, i w trakcie tych spotkań, poruszamy wiele spraw – od polityki, tej lokalnej i światowej po najbardziej osobiste. Wtedy wykwają się również pomysły na nowe potrawy, a także na te stare w nowej odsłonie. Naszą specjalnością są pierogi. Do perfekcji opanowałyśmy sztukę ich przyrządzania z kapustą i mięsem, z serem na słodko, z mięsem i ze szpinakiem. Nasze pierogi cieszą się ogromną popularnością w naszej społeczności. Pieczemy również wyśmienite ciasta i ciasteczka – królują serniki i rogaliki! Wygrałyśmy konkurs pt. „Potrawy Wielkanocne” zorganizowany przez Centrum Kultury i Sztuki pod patronatem Starostwa w Skierniewicach na najlepszy pasztet wielkanocny.

Czytelnikom miesięcznika W NOWEJ ROLI chcielibyśmy zaprezentować właśnie przepis na pasztet z królika, który będzie wyśmienitym dodatkiem do potraw na wielkanocnym stole.

Wielkanocny pasztet z królika

1,5 kg królika

0,5 kg podgardla wieprzowego lub boczku

3 marchewki

1 pietruszka

mały kawałek selera

2 czerstwe bułki namoczone w rosolu

4-5 jajek

2 średnie cebule

1 łyżeczka pieprzu

½ łyżeczki gałki muszkatołowej

½ op. majeranku

sól

bułka tarta

1-2 szkl. rosolu

Przygotowanie:

Mięso z królika ugotować z warzywami. Podgardle ugotować oddzielnie. Wszystko przepuścić 3 razy przez maszynkę (wraz z odcisniętą bułką i warzywami). Cebulę zmielić przy ostatnim mieleniu mięsa. Dodać przyprawy, żółtka i ubitą pianę z białek. Doprawić do smaku. Piec 50-60 minut w temperaturze 180°C.

Wesołych Świąt Wielkanocnych!

Koło Gospodyń Wiejskich w Celigowie